

ЯК ХАРЧУЮЦА САЛДАТЫ

КІТАЙСКА-БЕЛАРУСКАЕ ПАРТНЁРСТВА РАЗВІВАЕЦЦА

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

23 САКАВІКА 2024 г. СУБОТА № 59 (30193)

ЗВЯЗДА

Тэлефонная размова з гендырэктарам «Раскосмасу»

Адбылася тэлефонная размова Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з генэральным дырэктарам дзяржаўнага прадпрыемства «Раскосмас» Юрыем Барысай, які праінфармаваў кіраўніка беларускай дзяржавы аб прынцыпах няштатнай сітуацыі, што адбылася напярэдадні на стартвай пляцоўцы касмадрома Байканур. Аб гэтым паведамліў у прэс-службе беларускага лідара.

Як заявіў Юры Барысай, усе недахопы ліквідаваны ў адпаведнасці з рэгламентам, які прадуваджаны для такіх сітуацый. Заключэнне дзяржаўнага будзе гатова ўжо сёння.

Старт экіпажа карабля «Саюз МС-25», у склад якога ўваходзіць беларуска Марына Васілеўская, намечаны на 23 сакавіка ў 16.36 па маскоўскім і мінскім часе. Генэральны дырэктар «Раскосмасу» запэўніў, што ўсё пройдзе штатна.

Парламенцкі дзённік

ДЭПУТАТЫ ПАЧАЛІ СВАЮ РАБОТУ

Старшынёй Палаты прадстаўнікоў восьмага склікання выбраны Ігар СЕРГЕЕНКА, яго намеснікам — Вадзім ПІТАЎ

Першае пасяджэнне першай сесіі Палаты прадстаўнікоў восьмага склікання мела арганізацыйны характар. Таемным галасаваннем дэпутаты выбралі Старшыню Палаты прадстаўнікоў і яго намесніка. Прынята рашэнне аб фарміраванні 14 Пастаянных камісій.

«Выбраны дэпутаткі корпус уяўляе ўвесь зрэд беларускага грамадства»

Распачаў работу першага пасяджэння першай сесіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу восьмага склікання старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі Ігар КАРПЕНКА. Ён звярнуў увагу на тое, што выбары ў Палату прадстаўнікоў праводзіліся з улікам маштабных змяненняў і данаўняенняў Канстытуцыі. Выбарчага кожна і прайшоў у мінскі, спакройкі абстаноўкі, ва ўмовах свабоды, адкрытасці і гласнасці, на альтэрнатыўнай аснове. «Назіранне за ходам падрыхтоўкі і правядзення выбараў ажыццяўлялі 294 міжнародныя і 45 505 нацыянальных назіральнікаў, якія павердзілі адпаведнасць выбарчага працэсу нацыянальнаму заканадаўству, а таксама адсутнасць парушэнняў, якія маглі паўплываць на вынікі выбараў», — удакладніў старшыня ЦВК.

1 сакавіка 2024 года Цэнтральная выбарчая камісія ўстанавіла вынікі выбараў, прыняўшы аб гэтым адпаведную пастанову. Выбраны ўсе 110 дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. «У новым складзе Палаты прадстаўнікоў будуць працаваць 20 дэпутатаў папярэдняга склікання, а таксама 27 дэпутатаў мядовых Саветаў 28 склікання, — канкрэтызаваў Ігар Карпенка. — Сярод вылучаных дэпутатаў 33,6 % — жанчыны, адны прадстаўніцы маладзі (аму 29 гадоў), самую старэйшую дэпутатаў — 66 гадоў. Значна павялічылася колькасць дэпутатаў, якія ўваходзяць членамі партыйных партыі: калі ў сямым скліканні быў 21 партыйны дэпутат, то ў восьмым — 70».

Сярод выбраных дэпутатаў: 40 % — супрацоўнікі дзяржаўных органаў; 23,6 % — прадстаўнікі сфер навукі, адукацыі, аховы здароўя, культуры і спорту; 15,5 % — работнікі прамысловасці, транспартнай і будаўнічай галін; 7,3 % — прадстаўнікі органаў унутраных спраў, структур Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, Узброеных Сіл; 2,7 % — супрацоўнікі сфер гандлю, бытавога абслугоўвання, ЖКГ.

Ігар Карпенка падкрэсліў, што традыцыйна беларускія выбарчыя актывны галасавалі за кандыдатаў, якія адбыліся ў прафесіі і паводзілі пасляковую прафесійную кар'еру. «Там, 56 выбраных дэпутатаў з'яўляюцца кіраўнікамі дзяржаўных органаў і арганізацый, 18 дэпутатаў былі намеснікамі кіраўнікоў, сам чалавек узначаліў структурны падраздзяленні арганізацыі, — удакладніў ён. — Усе выбраныя дэпутаты маюць вышэйшую адукацыю, 38 % маюць дзяржаўныя ўзнагароды, 9 % дэпутатаў маюць вучоўную ступень і званне. Адным словам, гэты выбарны дэпутаткі корпус уяўляе ўвесь зрэд беларускага грамадства і складаецца з прафесіяналаў у розных сферах жыццядзейнасці, што даць магчымасць нова-сфарміраванаму заканадаўчаму органу нашай краіны выконваць свае функцыі на высокім узроўні».

СТАР. 2

ПОКЛІЧ СЭРЦА. ПАМ'ЯЦЬ НАРОДА

Напярэдадні ВАКАЦЫІ З КАРЫСЦЮ

Чым заняцца дзецям у вольныя дні?

Вясеннія канікулы ў школьнай панчуніца з 24 сакавіка. Гэты працягнецца ўсё тры дзень, аднак пры жаданні яго можна правесці карысна і насычана. Стаць гледцом ці удзельнікам разнастайных конкурсаў і праграм па праф-аарыентацыі, пайсці ў кіно ці на тэатральную пастановку, паўдзельнічаць у анлайн-уроку і больш дзеяцца, напрыклад, пра збор адходаў — заняткі дзецям прапануюць на любівы густ. Можна нават паехаць у загарадны лагер і цалкам акупіцца ў новым захапляльным свят прыгдо.

У загарадны ці дзённы лагер

Як паведаміла начальнік аддзела выхавачай і ідэалагічнай работы Камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама Ганна РЫСЯВЕЦ, традыцыя ў вясеннія канікулы будуч працаваць аздараўленчыя лагеры з кругласутачным і дзённым знаходжаннем. Па паларэдняй заўваж, якія паступалі на адрас установаў адукацыі, больш за 12 700 мінскіх школьнікаў правядуць свае канікулы ў аздараўленчых лагерах з дзённым знаходжаннем. А даччыніцы дзверы ў некаторыя загарадныя лагеры. Тры з іх: «Палітэхнік», «Дружба» і «Гарызонт» — з'яўляюцца тэматычнымі дзевяцізонтнымі праграмамі. — З улікам моцнай падтрымкі дзяржавы ў частцы фінансавання гэтай формы адпачынку і занятасці дзяцей башкоўская даплата будзе вызначанай. У лагеры з дзённым знаходжаннем яна складае ад шасці рублёў для малодшых школьнікаў да 15 рублёў для старэйшай уроставай групы. У загарадныя аздараўленчыя лагеры дзяржаўнага дацягва адной пусціць — 113 рублёў, — праінфармавала Ганна Рысыец.

СТАР. 2

Спажывец

ЧАС НАСЕННЯ

Колькі дзевяцзеца ўкласці ў дачную пасяўную?

Як заўсёды ўвесну, крані і аддзелы рынкаў, дзе прадаюць насенне, карыстаюцца бесперадэмантнай папулярнасцю. Адрывамі і мы па пракладзенай агароднікам дарожцы, каб высеціць, што пачым для ўдалаўнікаў уласных сотак.

ДЗЕ ЗАКУПІЦЦА?

Крам з немудрагелістымі назвамі «Насенне» да гэтай вясны ў гарадах нашай краіны адкрылася, па адрываных, больш, чым у мінулыя гады. Лягчы пакупачкі з насеннем працягваюць увагу ў іштаткі сеткавых гіпермаркетах. У сталіцы канкурэнцыя ў правераных ужо пакаленнямі дачнікаў Камароўкі і «Матерыка» надзвычайная высокая. І ўсё ж, мяркуючы па колькасці пакупніцкоў, гэтыя два месцы па-ранейшаму ў прыярытэце ў тых з мінчан і гэсцей сталіцы, хто з нецярпеннем чакае адкрыцця агароднага сезона.

СТАР. 11

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У ЕС заявілі аб вяртанні да шырокага выкарыстання атамнай энергіі

Еўрапейскі саюз вяртаецца да шырокага выкарыстання атамнай энергіі ў сувязі з энэргетычнай крызісам. Пра гэта на міжнародным саміце па атамнай энергетыцы ў Бруселі заявіў кіраўнік Еўрасавета Шарль Мішэль, паведаміла ТАСС. «ЕС будзе выкарыстоўваць атамную энэргетыку для забеспячэння ўласнага энэргетычнага суверэнітэту», — сказаў Шарль Мішэль. Кіраўнік Еўракамісіі Урсула фон дэр Ляен на саміце ўпершыню закладала да падаўжэння тэрміна эксплуатацыі атамных электрастанцый (АЭС) дзяржаў — членаў Еўрасоюза. Галоўная мэта саміту — праасоўванне атамнай энергіі як адпаведнага з'яўлення парадку для ЕС.

Вашынгтон плануе да выбараў у ЗША пашырэнне АUKUS за кошт Канады і Японіі

ЗША, Вялікабрытанія і Аўстралія — члены партнёрства АUKUS — імкнучы пашырэнне яго за кошт іншых краін, такіх як Канада і Японія, паведаміла Politico са спасылкай на крыніцы. Японія са спасылкай на крыніцы. «Японія і Канада знаходзяцца ў чарзе на далучэнне да так званай другога кампанента пакта АUKUS, у рамках якога ўдзельнікі падпішчу пагадненне аб шыро-

кім супрацоўніцтве ў галіне ваенных тэхналогій да канца 2024-га ці ў пачатку 2025 года», — адзначыла выданне. Паводле даных Politico, імкненне пашырэнне пакта звязана з апасеннямі ў Вашынгтоне, Лондане і Канберы, што экс-прэзідэнт ЗША Дональд Трамп, які на выніках лістапададзіх прэзідэнцкіх выбараў ЗША мае шанцы зноў заняць прэзідэнцкую пасаду, можа выйсці з АUKUS.

Насельніцтва планеты пачне скарачацца ўпершыню з XIV стагоддзя

Насельніцтва Зямлі ў найбліжэйшых дзесяцігоддзі пачне скарачацца ўпершыню з пандэміі чумы ў XIV стагоддзі. Аб гэтым піша газета Telegraph, спасылкаючыся на даследаванні ў часопісе Lancet, паведаміла РІА «Новости». З-за пандэміі чумы, якую называлі «чорнай смерцю», у XIV стагоддзі насельніцтва Зямлі скарацілася з 400 да 350 мільянаў чалавек, пры гэтым Еўропа страціла прыкладна трэць жыхароў. У гісторыі гэта ліндыца адзіным перыядам, калі колькасць жыхароў планеты знізілася. «Сусветнае насельніцтва, які чакаецца, скараціцца ўпершыню з часу «чорнай смерці» з-за разгара зніжэння паказчыка нараджальнасці», — піша Telegraph. Выданне значае, што для стабільнага росту насельніцтва Зямлі нараджальнасць павінна склацца 2,1 дзіцяці на жанчыну. Аўтары Lancet адзначаюць, што па прагнозе да 2050-га гэты паказчык абваліцца да 1,83, а да 2100-га — да 1,59.

КОРАТКА

- 24 сакавіка ў краіне адзначаецца Дзень работнікаў бытавога абслугоўвання насельніцтва і жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Свае віншаванні работнікам і ветэранам сферы абслугоўвання і ЖКГ накіраваў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка.
- Кітайскае прадпрыемства ўпершыню рэалізава-ла прадукцыю праз сервіс імпартазамыячэння БУТБ.
- Амаль 3,7 тыс. фур знаходзіцца ў чарговым выезде ў Еўрасоюз.

Фестывалі

«M@RT.КАНТАКТ-24» ПАШЫРАЕ МЕЖЫ

У чацвер перад Магілёўскім драмтэатрам было асабліва весела і шумна. З балюна тэатра, дзе калісьці спяваў нават вялікі Шалалін, іграў трубаў — сімвал горада на Дняпро. Не той, што на Ратушы, а павяжаны кіраўнік Магілёўскіх гарадскіх аркестраў Аляксандр Гародку. Гэта было вельмі пранікнёна і ўзвёсла. А на самой тэатральнай плошчы разгарнулася захапляльная пластычная кампазіцыя «Жывая афіша» з удзелам жывых скульптур. Гогаля, Да-стаўска, Пушкіна — класікі нібыта ажылі і сшылі са сваіх недасягальных п'едэсталяў вядомасці ўніз да нас, простых смяротных. Так чароўна і, як заўсёды, раптоўна пры ўсёй сваёй чакансці да

СТАР. 12

Падпішыся на «Звязду» — і выйграй карысны прыз!
Ідзе падпіска на II квартал 2024 года
ВЯСНА І ЛЕТА — З ЛЮБІМАЙ ГАЗЕТАЙ!

ДЭПУТАТЫ ПАЧАЛИ СВАЮ РАБОТУ

Па прыніцылах пераэмсіі і развіцця

Тайным галасаваннем з выкарыстаннем біяметрычнай дэпутатскай корпусу выбару Старшыню Палаты прадстаўніц УР Ігар Сергеенка, які дагэту з'яўляўся кіраўніком Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Усе 109 дэпутатаў, якія бралі ўдзел у галасаванні, прагаласавалі за яго кандыдатуру.

Ігар Сергеенка нарадзіўся ў 1963 годзе ў вёсцы Станіца Шаркаўшчынскага раёна Віцебскай вобласці. У 1984 годзе скончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, у 2006 м. — Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь. У 1989—2010 гады служыў на розных пасадах у органах Камітэта дзяржаўнай бяспекі. У 2010 годзе быў прызначаны начальнікам упраўлення КДБ па Матэльскай вобласці, а з 2013 м. — першым намеснікам старшыні КДБ Беларусі па кантраверсійна-дзейнасці. У 2014—2019 гадах займаў пасаду першага намесніка старшыні КДБ. Са снежня 2019 года — кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

«Голас дэпутата павінен гуцаць»

Ігар Сергеенка вызначыў першачарговую задачу, якая бачыцца на дадзеным этапе. «Першая — гэта актыўна прыступіць да выканання нашай асноўнай ключовай функцыі — забяспечэння дзейнасці, забеспячэння наступнасці і бесперапыннасці законатворчага працэсу, якасць законаў, якія прымаюцца, — канкрэтны заваў ён. — Другая — захаваць канструктыўнае ўзаемадзеянне з уладам, Саветам Рэспублікі, Адміністрацыяй Прэзідэнта, органамі дзяржаўнага кіравання, надаць так званыя гарызантальны сувязі паміж новымі кіраўнікмі камісіі Палаты прадстаўніцой і падпарадкаванымі дзяржаўным органам у адпаведнасці з праблемай дзейнасці. Трэцяя — працягнуць рэканструкцыю ўсёй дэпутатскай і электра-навуковай кампанію работу па вывучэнні грамадскай думкі і праблем нашых выбаршчыкаў, удасканаленне ў гэтым плане практыку канструктыўнага ўзаемадзеяння з органамі мясцовай выкананай улады». Ён падкрэсліў, што разлічвае ў гэтым плане на падтрымку старшыншай абласнага камітэта і Мінскага гарвыканкама, якія прысутнічаюць у Палате прадстаўніцой.

«Мы не павінны апускаць планку»

Намеснікам Старшыні Палаты прадстаўніцой выбары Вадзім Іпаціў, які дагэту з'яўляўся кіраўніком аддзела па пытаннях галасавання, прагаласавалі за яго кандыдатуру. Вадзім Іпаціў нагадаў, што перададзеныя перад парламентам наступныя кіраўніком дзяржавы. «Да нас створана вельмі сур'ёзная аснова для работы, і мы, вядома ж, не павінны апускаць планку, павінны падтрымаць і забяспечыць эфектыўнае далейшае лабавую прававой сістэмы нашай краіны, — падкрэсліў ён. — Кожны, хто прышоў у парламент, кожны дэпутат з'яўляецца прафесіяналам і павінен рэалізаваць сямб па максімуме. На наша пачынае выпадае важная электаральная кампанія, пачатак работ Усебеларускага народнага сходу. І адна з задач, якая стаіць перад дэпутатамі, у тым ліку замацаванне ў Канцыяцы прававой палітыкі — павышэнне эфектыўнасці рэалізацыі павышэння Усебеларускага народнага сходу. Мы ўсе з'яўляемся яго дэлегатамі, таму перад намі стаіць вельмі сур'ёзная задача».

Пра гістарычны фундамент і ролю дэпутатаў у правадзенні канстытуцыйнай рэформы

Па словах дэпутата Палаты прадстаўніцой Вадзіма ІПІНА, у дэпутатскую дзейнасць ён уступае з улікам наказавы саваў выбаршчыкаў. «У першую чаргу, мы павінны адрасторваць настроі нашага грамадства, — лічыць парламентарый. — Выступілішы ў Авальнай зале, Прэзідэнт вельмі прадметна, канкрэтна асылі ролю беларускага парламента ў нашай палітычнай сістэме, і, безумоўна, мы павінны адрасторваць гэтай высокай планку, якую зададзю наш Прэзідэнт і нашы выбаршчыкі».

Па меркаванні Вадзіма ГІНА, на пачатку складу парламента важна ўлічваць свае традыцыі народнаўдзяцця. «Вярхоўнага Савета, які ўтвараўся, Вярхоўнага Савета БССР, мы памятаем традыцыі беларускай дэпутатскай дзейнасці Душы і Дзяржаўнага Савета Рэспублікі Вітэры, мы памятаем нашы вечавыя традыцыі — усе гэты разам стварылі добры гістарычны фундамент, — заўважыў ён.

Дэпутат Палаты прадстаўніцой Жана ЧАРНЫШКА працягвае свае павышэнні: парламентарый працаваў у складзе абласнага склікання. «Чарговыя дзень работы ў парламенце — абсалютна нашы вопыт, які вельмі кожна адрасторвае ад таго, што было ў ранейшай дзейнасці, — кажа дэпутат. — Гэтыя чатыры гады былі з ім спакійным, турбулентнасць была сур'ёзная, што падтрымвала нас як грамадзян рэспублікі і як дэпутатаў парламента добра працаваць. Пешчынаю з намі ў гэтых перыяды і 2020 года, калі кожны чалавек вельмі вырашаў, ці ён будзе рухацца і дзе ў ён будзе: тут, разам з кіраўніком дзяржавы, вырашаць пытанні, скрываючы на карысць краіны, або выбера іншы кірунак».

Вяршыня народаўдзяцця

АКТЫЎНЯ, ІНШЫЯТЎНЯ, ТВОРЧЫЯ

Пазачарговая канферэнцыя Брэсцкай абласной арганізацыі БСЖ вызначылася з кандыдатамі ў дэлегаты Усебеларускага народнага сходу

Фотазачарговая канферэнцыя Брэсцкай абласной арганізацыі БСЖ вызначылася з кандыдатамі ў дэлегаты Усебеларускага народнага сходу

Першым пытаннем парламента да стала справядца старшыня абласной арганізацыі Валентын Пух аб рабоце за тры гады. Рэч у тым, што Валентын Пух наўдана стала дэпутатам Палаты прадстаўніцой нашага парламента і аб'явіў, што складае свае павышэнні: кіраўнік грамадскай арганізацыі. Таму і трэма і справядца перад выбаршчыкамі па БСЖ. Яе даклад стаў лагчым праграм да прадурды вылучэння кандыдатаў у дэлегаты Усебеларускага народнага сходу. Гаварылі пра ініцыятывы, праекты, марарыяны, загалі дзясяткі добрых спраў, якія ўдалося ажыццявіць за справядцавы перыяд.

Асабліва адзначыла старшыня работу з сельскімі жанчынамі, якія імкнуліся падтрымаць, і прадставіць бізнес-колаў, якія ўдалося прылучыць у арганізацыю. Загалі кампанія па зборы дапамогі дзвямі Данбаса і наведанне адной з груў дачок, якія адначыталі ў нашай краіне. «Дарослыя, якія суправаджаў дачку, не толькі дзаківалі за падтрымку, гэтыя жанчыны прасілі-малі нас усімі сіламі зберагчы ён, не дапусціць бяды на сваёй зямлі, — сказала Валентын Пух. Гэты тэзіс — аб абавязку жанчын усім сродкамі і спосабамі змагацца за мір — не раз гукаў ва аўдыторыі, якая выбірае кандыдатаў у дэлегаты УНС.

Брэсцкая абласная арганізацыя назвала дзвесьці сваёх прадставіц. Спродж — настаяцкая, медык, працаршні сельскагаспадарства і прафесійныя работніцы. Адносна слоў, пра кожную з жанчын можна падрабязна расказаць. За кожнай стаіць працоўная ўласнасць і грамадская арганізацыя, якая аказвае падтрымку. Ціпер слоў за дэлегатамі канферэнцыі Беларускага саюза жанчын, якія вырашаць, ці стануць вылучэння ў Брэсцкі кандыдатамі дэлегатамі УНС.

Дзеці не павінны быць без справы

Міліцыя падчас вясновых канікул возьме пад кантроль вольны час непаўналетніх

Тытугу (літвых паведамленняў) аб неабясце. Апошні ўдзельніца характэрны для дзейнасці маладзёга школьнага ўрасту, які трымае нумоў экстрэмным службам і ведамоўнасцю аб мірнайваці. За таво злучэнства прадуладжана не толькі крымінальна адказнасць, але і выплата штрафу за лжывы выклік супрацоўнікаў экстрэмных служб.

Дзімтрый МІЛШКА адзначыў, што, нягледзячы на прафілактычныя работы ў дачыненні да непаўналетніх арганізацыйнага ўнутранага спраў, не менш частай праблемай з'яўляецца ўцягненне дзяцей у незаконны абарот наркатычных рэчываў. Прычым малалетні становяцца не толькі курамі, але і «трафарэцарамі».

Часцей за ўсё злучэнні прапагандаваць атрымаць падлеткам нубыта легальны заробок у сацыяльных сетках і месенджарах. Пачынаюць абмяджаць казачны прыбытак. На жаль, некаторыя хлопцы згаджаюцца на такую падрацоўку. Часта дзяці змаючаюцца, што дзейнасць звязана з распаўсюджваннем наркатычных сродкаў да таго моманту, пакуль дарослыя злучэнцы не атрымаюць асабісты дачына маладога чалавека і не змаюць з ім дыялога шантажарскага падлетка. Як правіла, час-рабавы абмяжоўваецца днямі, часам — месяцамі, пасля чаго распаўсюджвальніка затрымліваюць.

Хлопцы, якія дасягнулі 14-гадовага ўзросту, у такім выпадку могуць стаць фігурантамі крымінальнай справы і атрымаць працяглы тэрмін зняволення. «Але нават гэты не заўсёды спыняе юнаку. У нашай практыцы бывае выпадак, калі, нягледзячы на правядзенню прафілактычнай работы, адзін з падлеткаў усё роўна вырашае стаць закладчыкам. Сяньня ён знаходзіцца ў спэцыяльным ізалятарыі», — заўваў Дзімтрый МІЛШКА.

Намеснік начальніка нагадаў пра такую з'яву, як «спорцікі», якія змаюцца нанясеннем пабоў, «трафарэцарства». Апошнія ажыццяўляюць адносна нубыта Сундэньскай «работы» заключэння ў тым, каб нанесці на любую наверхню назву канібату злучэння наркатычных сродкаў «трафарэцарства», якія з дапамогай фарбы і спецыяльнага трафарэта маюць рэкламны пункт продажу на вуліцах, тым самым наносячы шкоду ў тым ліку і дзяржаўнай мэмарсіі.

«З'яўляючыся злучэнцамі, яны шмат у чым прадэманстравалі сваё будучае жыццё. Важна сказаць, што сістэма прававодства падлеткаў да гэтага павінна дыферэнцыявацца. З 727 абнававаных непаўналетніх дзіцей на 107 былі абрана мэрэ стрымлівацца ў выглядзе заключэння пад варту. Можна сказаць, што падлеткаў даволі індывідуальны», — адзначыў Дзімтрый МІЛШКА.

Усё ж летас будзю асуджаны 692 непаўналетніх. Толькі 140 з іх атрымалі рэальныя тэрміны зняволення. «А астатніх прыменены іншы мэрэ пакарання. Гэта сведчыць аб тым, што мэта не толькі ў пакаранні падлетка, але і ў тым, што, усвядоміўшы свае дзеянні, яны змаюць змяніць погляды на жыццё», — лічыць Дзімтрый МІЛШКА.

Актуальна

Дэпутат Палаты прадстаўніцой Жана ЧАРНЫШКА працягвае свае павышэнні: парламентарый працаваў у складзе абласнага склікання. «Чарговыя дзень работы ў парламенце — абсалютна нашы вопыт, які вельмі кожна адрасторвае ад таго, што было ў ранейшай дзейнасці, — кажа дэпутат. — Гэтыя чатыры гады былі з ім спакійным, турбулентнасць была сур'ёзная, што падтрымвала нас як грамадзян рэспублікі і як дэпутатаў парламента добра працаваць. Пешчынаю з намі ў гэтых перыяды і 2020 года, калі кожны чалавек вельмі вырашаў, ці ён будзе рухацца і дзе ў ён будзе: тут, разам з кіраўніком дзяржавы, вырашаць пытанні, скрываючы на карысць краіны, або выбера іншы кірунак».

Падлеткам могуць забараніць самастойна адкрываць рахункі ў банках

Гэта дапамога прадудзіць выкарыстанне банкахіх карткач непаўналетніх тэлефоннымі ашуканцамі. Намеснік начальніка ўпраўлення па ахопе прапагандаў і прафілактыкі ГУУС Мінскага раёна Дзімтрый МІЛШКА расказаў, на якія схемы часцей за ўсё згаджаюцца іці маладыя людзі.

За апошнія гады з'явілася некалькі новых форматў махлярства. Малалетніх памагатаў для сваёх брудных спраў злучэнцы часцей за ўсё шукваюць у інтэрнаце. Напрыклад, даволі часта апошнім часам падлеткам прапагандаваць атрымаць прыбытак ад продажу рэкізвітаў сваёй банкаўскай картцы. Нічога рабіць і не трэба — проста падзяліцца інфармацыяй аб сваім рахунку. Нагадаю, што атрымаць картку можна з 14 гадоў, а адкрыць даўшоў і з 16 — самастойна. Значымі выкарыстоўваюць рахунак дзіцям для ашуканскага схем. Школьнік, які клінуў на гэты выкрут, можа пагражаць да дзвесьці гадоў пазбаўлення волі.

«Ціпер гэтыя пытанне прапрацавана МІС, унесены змены, якія дазваляць забараніць дзвемі без згоды бацькоў зварота ў банкі і адкрываць рахункі. Узрост бядомава 18 гадаў. У адваротным выпадку павінен будзе прысутнічаць законны прадставіць», — сказаў Дзімтрый МІЛШКА.

Нагадаем, што Ціпер Грамадзкім кодэксам праўдэжана, што непаўналетніца ва ўзросце ад 14 да 16 гадоў маюць права здыіць актывацыю грамадзянска-прававой дзелькі са згоды сваёх законных прадставіц і чыць бы аднаго з іх. А з 16 да 18 гадоў такая згода ўжо не патрэбна. Гаворка ідзе аб дробных бытавых дзелках. Гэта ж актывацыя распаўсюджвання і на адкрываць банкахіх рахункаў.

Жарты з тэлефонам і лёткі грошы на наркатыках

Лішч адна папулярная схема — прыцягненне падлеткаў да вышнугу (згледнага махлярства), фінашгу (выманьванне паролу) і сва-

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

ВЯСНОВЫЯ КАНІКУЛЫ З ІНТЭРЭСАМ

У кіно, тэатр

Зрэшты, каб разнастайна і вёсла правесці канікулы, з'яўджаць у лагер усім не абавязкова. У кожным населеным пункце прадуладжаны свае мэрэпрысменты і разнастайныя праграмы для школьнікаў. Міркуецца, што сталічныя кінатэатры ў канікулы тудынь наведваю больш за 18 тысяч школьнікаў. З 24 да 27 сакавіка на базе Мінскага гарадскога палаца культуры пройдзе VII фестываль дзіцячых тэатральнай творчасці «Крокі». Іоныя мінянне, і годзі сталіцы змаюць прыняць удзел як гледачы, а навучніцы свае мастацтваў прэзентуюць свае тэатральныя дасягненні на сцэне.

ЖКГ. Гэта анлайн-урок «Раздзялілі памнажык. Што трэба ведаць пра адхоў», да якога падключыцца Усе раёны Мінска.

У гэты ж дзень, 28 сакавіка, адбудзецца абар школьнікаў, якія прымуць удзел у праекце «Дзяцік Мінск». Прайдзе гарадскі этап конкурсу «Я патрыць сваёй краіны», дзе пераможцы раённых этапаў вызначыць паміж сабой ўсёма наймацвячэй, што і будзе ўключена ў склад дэлегацыі раіска-беларускага праекта.

Традыцыйна ініцыятыва «Пазнаёмце. Натхненне. Творчасць», якая рэалізуецца з Нацыянальнай бібліятэкай, таксама падрыхтавала для школьнікаў свае праграмы. Дзедзі змогуць прыняць удзел у тэатральнай паставіцы «Хрустальныя чарвічкі», якая будзе прадставлена 26—27 сакавіка.

Шэраг мэрэпрысментў будзе планавана для школьнікаў, якія дасягнулі высокай вынікаў у вучобе. Падчас вясенніх канікул будучыя прадудзіць «Драматычны тэатр», 27 сакавіка — у намінацыі «Літэратурнае тэатр», 30 сакавіка — у намінацыі «Тэатр моды». У фестываль-конкурсе прымуць удзел творчыя калектывы і індывідуальныя выканаўцы з усёй Беларусі, прадставіць істаную і адудкацы, і культуры, а таксама ўдзельнікі з Азербайджана, Казахстана, Кыргызстана і Расіі.

Акрамя таго, 28 сакавіка ў Нацыянальным цэнтры мастацкай творчасці

дзвядцці і моладзі пройдзе чэмпіянат «Вясно. Што? Дзе? Калі?». Яшчэ адна чаканая падзея — гэтым разам для харавых калектываў — рэспубліканскі агляд-конкурс харавой творчасці «Спявам разам». 27—29 сакавіка адбудзецца фінальны мэрэпрысмент, прычым іх 17 хароў, усе школьнікаў абласных этапаў, будучы спяборніцаў у Мінску. 28 сакавіка — шчыромна адкрыцця і конкурсы праглад у намінацыях «Акадэмічны хары» і «Надворны хары», а 29 сакавіка — галаканцэрт і шчыромна ўзнагароджанне прызёраў.

У перыяд школьных канікул нацыянальны цэнтр часоў ўсё школьнікаў Мінска і краіны на выставіў «Тэатры творчасці» сваёй узорнай студыі. Яна паведамліла мастацкі кіраўнік Нацыянальнага цэнтры мастацкай творчасці дзвядцці і моладзі Надзея КОРШУНАВА, кацаецца, што паўдзельніцаў у мэрэпрысменты цэнтры прызёдзе калі 15 тысяч дзвядцці з усёй краіны і замежжя.

Рух па правілах

Аднак канікулы павінны праісці не толькі шкца, але і блісчэна. Таму шэраг мэрэпрысментў, накіраваных на прафілактыку, правядуць органы ўнутрашняга спраў. Напрыклад, з 19 сакавіка ДІБ Беларусі пачае вялікую акцыю «Рух па правілах». Яна працягнецца да 26 сакавіка.

Пачынаем загада пра вясенніх канікулах. Асноўная мэта — папярэджанне дарожных здарэнняў з удзелам велаіспадары і пешаходцаў, якія перамяшчаюцца на сродках індывідуальнай мабільнасці, — расказаў начальнік аддзялення арганізацыі міжведамственага ўзаемадзеяння і прапаганды бліскі дарожнага руху ДАІ МУС Вераніка РАМАНЧОВА.

Яна адзначыла, што дзюкчоны агупным намаганям, дарожна-тэатральны трыатмэты з удзелам непаўналетніх азнайцацца. Летас за такі перыяд было здзейснена 43 ДІТ, цяпер іх — 26. У 2023-м і ў 2017-м было 26 непаўналетніх, цяпер — 12.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

Заканічне. Пачатак на 1-й стар.

ШЛЯХАМІ ВЫЗВАЛЕННЯ

Аб подзвігах насельніцтва гарадоў і гарадскіх пасёлкаў, узнагароджаных вымпелам «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны»

ПЕРАМОНЫ ШАБЛІЖАЛІ ЯК МАГЛІ

Адпаведны Указ Прэзідэнт падпісаў 2 лютага 2024 года. У сувязь са святкаваннем 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, а таксама з мэтай увекавечання подзвігу воінаў Чырвонай Арміі, партызан, партызан і падпольшчыкаў, якія ўвайшлі ў гісторыю пры абароне і вызваленні беларускіх гарадоў і іншых населеных пунктаў, высокай узнагароды ўдастоены дзесяць населеных пунктаў Беларусі. Сярод іх — Баранавічы, Дзяржынск, Дзятлава, Калінкавічы, Любань, Асіповічы, Чавусы, гарадскія пасёлкі Обаль і Асвея. Усяго вымпелам «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны» узнагароджаны 36 населеных пунктаў. Усе яны з'яўляюцца годным прыкладам баявога і працоўнага подзвігу, усенароднага супраціўлення, праўленых падчас Другой сусветнай.

За гэтым усенародным подзвігам — гераічным ўчынкам канкрэтных людзей, якія, рызыкуючы ўласным жыццём, змагаліся з ворагам. Імёны многіх з адважных носіцёў вуліцы беларускіх гарадоў. У тым ліку тых, якія нададзены узнагароджаным вымпелам «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны».

АНТИФАШЫСТЫ У ГЕТА І ПОДЗВІГ ПАРТЫЗАНАЎ ЦАРУКА

Баранавічы былі акупаваны ў першую дні вайны — 27 чэрвеня 1941 года. На працягу трох гадоў нацысты трымалі ў страху жыхароў горада і найбліжэйшых населеных пунктаў. Не спынялі рабаванні, здзекі з людзей. Іх адпраўлялі на катаржныя работы ў Германію, у чым не вынаважылі грамадзян знішчылі. У Баранавічах функцыянала цэлая сістэма канцэнтрацыі, турмаў і азданенкаў.

СТОЙКАСЦЬ ЮНЫХ МСЦІЦУАЎ

Героямі юных падпольшчыкаў з гарадскога пасёлка Обаль, які знаходзіцца ў Шумлінскім раёне Віцебскай вобласці, апісаны беларускім пісь-

Герой Савецкага Саюза Зінаіда Партнова.

антыфашыстаў — звыш 20 дыверсій супраць ворага. Падпольшчыкі знаходзілі і перадавалі партызанам зброю, медыкаменты, звесткі аб размяшчэнні воражых войскаў, забяспечвалі партызанскіх разведчыкаў дакументамі, распаўсюджвалі зводкі Саўінфармабюро, вялі агітацыйную работу сярод насельніцтва. Дзякуючы інфармацыі юных партызан на чыгуначнай станцыі Обаль савецкія самалёты знішчылі чатыры варажыя шалозны з танкамі. За гэтыя гераічныя ўчынкi была заплачана самая высокая чына — 16 чыноў арганізацыі не дачкаліся Перамогі.

ПАТРЫЁТЫ З АСЕВІ

Асвейскі (цяпер Верхнядзвінскі) раён Віцебскай вобласці фашысты пераўтварылі ў пустыню ўсю за паўтара месяца. Асвейская трагедыя ўвайшла ў гісторыю Беларусі як адна з самых жудасных у гады Вялікай Айчыннай вайны. Карная аперацыя, якую акупанты прыгожа называлі «Зімовым чараўніцтвам», па сваёй жорсткасці пераўзыхала ўсе іншыя акцыі па знішчэнні мірных жыхароў. Толькі ў адным Верхнядзвінскім раёне (Асвейскі і Дзятлаўскі да вайны) карнікі спалілі 426 вёсак, жыхароў якіх расстралілі або спалілі жывымі. Астатніх, амаль 15 тысяч мірных грамадзян, вывезлі ў рабства. 23 вёскі так ніколі і не паўсталі з попелу. За гэтыя вайны на тэрыторыі Асвейскага раёна фашысты загінулі 20 228 мірных жыхароў, на франтах і ў партызанскай барацьбе загінулі 5190 чалавек.

У гарадскім пасёлку Асвея і Асвейскім раёне са жніўня 1941-га да ліпеня 1942 года дзейнічала Асвейская партыяна-патрыятычная падполле. Яно аб'ядноўвала дзесяць падпольных груп, куды уваходзіла каля сотні чалавек. Падпольшчыкі прымалі па радыё і распаўсюджвалі зводкі Саўінфармабюро, вялі разведку, палітычную работу сярод насельніцтва, арганізавалі ўзбій ваеннапалонных з лагера, здабывалі зброю і боепрыпасы і, вядома, знішчалі гітлераўцаў, выведзілі са строю іх інфраструктуру.

У красавіку 1942 года патрыёты арганізавалі партызанскі атрад, які пазней стаў брыгадай імя Фрунзе. Таксама на тэрыторыі раёна дзейнічалі партызанскія брыгады імя І. І. Дзятлава, «За Савецкую Беларусь» імя К. К. Ракасоўскага, Расонская імя Сталіна. Партызаны ачынілі ад гітлераўцаў амаль усю тэрыторыю Асвейскага і Расонскага раёнаў, у выніку чаго была створана Расонска-Асвейская партызанская зона. Народныя мсціўцы поўнацю кантралявалі чыгуначку Польша — Верхнядзвінск. Адна з арганізатараў і кіраўнікаў партыянага падполля і партызанскага руху на тэрыторыі Асвейскага раёна быў Уладзімір Уладзіміравіч Сімацкі. Загінуў пры разгоне варажкага гарнізона ў вёсцы Забор'е Латайскай ССР. Пахаваны ў Асвеі. Яго імя носяць саўгас у Верхнядзвінскім раёне і вуліца ў Асвеі.

Гарадскі пасёлак быў вызвалены 17 ліпеня 1944 года. Асвейскі раён вызвалілі войскі 22-й арміі 2-га Прыбалтыйскага фронту, 4-й ударнай арміі і 51-й арміі 1-га Прыбалтыйскага фронту.

ДЫВЕРСІІ КАЛІНКАВІЦКІХ ПАДПЛЬШЧЫКАЎ

Калінкавіцкі раён стаў прыфрантавым ужо ў канцы чэрвеня 1941 года. Быў створаны Калінкавіцкі знішчальны батальён. Актыўна дзейнічаў і самарыцкі знішчальны батальён. Сотні камуністаў сталі баямі дзённых чыноў. Амаль усе пагінула дзёна 75-й стралковай дывізіі пад камандаваннем генерала Нідзвінкіна, якая з баямі выйшла з акружэння з раёна Брэста і Пінска, быў умякшчаваны работнікамі-кіраўнікамі Палескай вобласці. Дывізія ў ліпені стрымлівала ворага на калінкавіцкім напрамку. Яе байцы здзейснілі нямыла подзвіг. 7 ліпеня 1941 года партызаны Даманавіцкага знішчальнага батальёна дапамаглі

чырвоармейцам захапіць чатыры бронемашыны, а 12 ліпеня разам з вайсковымі часамі знішчылі яшчэ дзве бронемашыны ворага. 30 ліпеня група даманавіцкіх байцоў ажыццявіла налет на нямецкую частку ў в. Палесце. Падчас бою з акупантамі гранатамі і бутэлькамі з запальнай сумессю партызаны знішчылі два танкі праціўніка разам з экіпажам.

21 жніўня нямецка-фашысцкія захопнікі акупавалі горад, аднак патрыёты не аслабілі сваё супраціўленне. Было створана Калінкавіцкая партыяна-камсамольская падполле. Камуністы Пётр Ануфрыев і Васіль Баравік, пакінуўшы ў горадзе імя арганізацыі падпольнай барацьбы, у верасні 1941 года стварылі падпольную групу чыгуначнікаў, куды пасля уваходзіла 37 чалавек. Аднаасова дзейнічалі група Кузьмы Бакуна, якая стала ядром партызанскага атрада імя Варашылава, і падпольная камсамольска-маладзёжная арганізацыя «Сігур» («Смерць прыгатытаным народам»). На рэхуны калінкавіцкіх падпольшчыкаў — нямыла дыверсій супраць нацыстаў.

Раёны цэнтру былі вызвалены 14 студзеня 1944 года войскамі 61-й і 65-й арміі і лётчыкамі 16-й паветранай арміі. У баях за горад адзначыліся многія чырвоармейцы. Сярод іх — Андрэй Рыгоравіч Нікану, Герой Савецкага Саюза. Гэтага высокага звання ён быў удастоены за вызваленне Лоеўскага раёна. 16 кастрычніка 1943 года камандзір палка хутка арганізаваў пераправу свайго падраздзялення, захапіў плацдарм на

Мемарыяльны знак у гонар вызвалення Дзяржынска.

правым беразе ракі, што садзейнічала наступленню дывізіі. Загінуў Герой 30 студзеня 1944 года, у баях за Азарычы. Пахаваны ў Калінкавічах. Імя Ніканова носіць адна з гарадскіх вуліц. У гонар Героя вёска Рылавічы Калінкавіцкага раёна названа ў Ніканова.

СУПРАЦІЎЛЕННЕ З ПЕРШАГА ДНЯ

Для жыхароў Дзятлаўшчыны вайна пачалася ў першы дзень акупацыі. 22 чэрвеня немцы бамбардзіроўшчыкі бамбілі Наваельню, 24 чэрвеня ў Дзятлава з'явіліся беганцы, а 27 чэрвеня, нягледзячы на ўпартае супраціўленне савецкіх часцей, варажыя дывізіі фарсіравалі Шэраў і ўвайшлі на тэрыторыю раёна. 29-30 чэрвеня група чырвоармейцаў вяла

бой з фашыстамі каля Дзятлава, 14 іх загінулі. Толькі праз 27 гадоў пасля гэтага трагічнага дня, калі адбылося пераплаванне воінаў, стала вядома імя іх камандзіра, старшага лейтэнанта Міхаіла Лебедзева, камандзіра ўзвода 117-га гаубічнага артпалка 8-й стралковай дывізіі.

У лютым 1942 года акупанты стварылі ў горадзе гета, дзе да жніўня знішчылі звыш пяці тысяч мясцовых жыхароў іўрэйскай нацыянальнасці. Яшчэ да стварэння гета, восенню 1941 года, Альбрэцт Дварэцкі арганізаваў падпольную групу супраціўлення колькасцю каля 60 чалавек. Ён устанавіў сувязь як з іўрэямі, так і з чырвоармейцамі, якія арганізавалі партызанскія атрады ў раёне. Дварэцкі планавалі ў гета ўзброенае паўстанне. Дзя гэтага было ўжо амаль уся гатава, але патрыёты напалкалі варажыя кулі.

Дзятлаўскі раён быў вызвалены 10 ліпеня 1944 года ў ходзе Беластоцкай наступальнай аперацыі войскамі 3-й арміі 2-га Беларускага фронту. Сярод вызваліцеляў было нямыла адважных воінаў, у прыватнасці Ян Янавіч Фогель. 24 чэрвеня 1944 года дывізія, якой камандаваў ураджэнец Латвіі, фарсіравала раку Друць і да 8 ліпеня вызваліла звыш 250 населеных пунктаў, завяршыўшы акружэнне Бабруйскай групой праціўніка. Ян Фогель быў паранены ў баях і памер 13 ліпеня 1944 года. Пахаваны ў Дзятлаве. Імя Героя з'яўляецца ганаровым грамадзянінам Дзятлава.

ЗДЫЯСНІЛІ ДЫВЕРСІІ І РАСПАЎСЮДЖАЛІ ПАДПЛЬШЧЫКАЎ «ЗВЯЗДУ»

Каля Дзяржынска ў пачатку вайны праходзіў рубжэ абароны Мінска. Тут быў створаны вузел супраціўлення з падраздзяленням 444-га стралковага палка і 575-га артылерыйскага палка 108-й стралковай дывізіі, што кантралявалі дарогі, па якіх фашысты рабілі на Мінск. 28 чэрвеня 1941 года чырвоармейцы адбілі некалькі атак праціўніка, які імкнуўся пераўзехаць Дзяржынск. Не атрымаўшы ў іх гэта і на наступны дзень: савецкія воіны адбілі тры атакі з 30 варажых танкаў і батальёна аўтаматчыкаў, знішчылі 17 адзінак тэхнікі. 28 чэрвеня Дзяржынск быў акупаваны. За га-

першага нумара падпольнай газеты «Звязда», ён устанавіў сувязь з Мінскай падпольнай групай. На вясніну Амельянка падпольшчыкі слухалі радыё, атрымлівалі антыфашысцкія лісткі і газеты, распаўсюджвалі іх на тэрыторыі Дзяржыншчыны. Узаемадзейнічалі падпольшчыкі і народныя мсціўцы: вельмі шмат партызанскіх падраздзяленняў змагалася з ворагам на тэрыторыі раёна.

Дзяржынск быў вызвалены 7 ліпеня 1944 года воінамі 290-й стралко-

Помнік Фёдору Крыловічу на станцыі Асіповічы.

вай дывізіі 81-га стралковага корпуса 49-й арміі 2-га Беларускага фронту ў ходзе Беластоцкай аперацыі. На Дзяржыншчыне нарадзілася нямыла Герою Савецкага Саюза. Сярод іх — Марат Казей. Юны разведчык штаба 200-й партызанскай брыгады імя К. Ракасоўскага здзейсніў шмат гераічных ўчынкаў. І загінуў у жероты. 11 мая 1944 года ў ходзе бою з гітлераўцамі Марат Казей падарваў гранатамі і сябе, і нацыстаў. Праз 21 год пасля гібель юны патрыёт быў удастоены найвышэйшага звання.

ПАРТЫЗАНСКІ КРАЙ

Эпіцэнтрам партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі ў гады вайны быў Любанскі раён. Датэжы Любаншчыну называлі партызанскім краем. На дзень злучэння народных мсціўцаў з часткамі Чырвонай Арміі, кожны адбыўся ў ліпеня 1944 года, партызанскія брыгады Любаншчыны налічвалі каля тысяч чалавек. За мужнасць і гераізм, прамуленны ў перыяд акупацыі, у 1968 годзе Любанская раённая камсамольская арганізацыя была узнагароджана ордэнам Айчыннай вайны І ступені — такім прысудам у Беларусь больш не было.

Першая буйная аперацыя партызан адбылася 7 лістапада 1941 года, якая ўвайшла ў гісторыю як Любанскі бой. Напраддзень аперацыі народныя мсціўцы нейтралізавалі любанскую паліцыю. Башумна знішчыў варты на мосце праз р. Арэса, партызанскі рэгіён уварвалі ў Любань і аткавалі будынак, дзе знаходзілася больш за 40 гітлераўцаў. Усе яны былі знішчаны, а нямецкі гарнізон — поўнацю разгромлены.

Любанскі і не толькі партызаны дыскавалі на вострае Зыслаў, які з'яўляўся цыркадастунным участкам сярот балот. Там размяшчаліся мінскія падпольныя аб'екты КП(б)Б і ЛКСМБ. Любанскі падпольны РК КП(б)Б, штаб партызанскіх злучэнняў Мінска і Палескай вобласці, штаб партызанскай брыгады № 25 імя П. Панамарэнка. На Зыславе дзейнічаў аэрадром, які звязваў партызан з Вялікай зямлёй, друкаваліся газеты «Звязда», «Чырвоная Змена» і «Кліч Радзімы». Любанскі раён быў вызвалены 30 чэрвеня 1944 года ў ходзе Мінскай наступальнай аперацыі. У вызваленні ўдзельнічалі 48-я гвардыяўская стралковая дывізія 20-га стралковага корпуса 28-й арміі, 19-я мотастраўкоўка брыгады і-я механізаванага корпуса 1-га Беларускага фронту.

ДЫВЕРСІЯ КРЫЛОВІЧА

Увайшла ў гісторыю і камсамольска-маладзёжная партыяна-дзіцячая падполле, кое дзейнічала з ліпеня 1941-га да чэрвеня 1944 года і аб'ядноўвала больш за 120 чалавек.

Дыверсія асіповіцкіх падпольшчыкаў, здзейсненая камсамольцамі Фёдарам Крыловічам 30 ліпеня 1943 года на чыгуначнай станцыі Асіповічы, з'яўляецца адной з найбуйнейшых падпольных дыверсій у гады Вялікай Айчыннай вайны. У ноч на 30 ліпеня патрыёт заміраваў варажы шалозны з палівам. Ад выбуху ў пачатку і канцы саставу пачаўся пажар, агонь перакінуўся на тры вайсковыя шалозны з авіябомбамі і снарадамі, танкамі, харчаваннем і бушаваў на

Помнік Фёдору Крыловічу на станцыі Асіповічы.

працягу 10 гадзін. У выніку дыверсіі былі спалены чатыры шалозны праціўніка, у тым ліку састаў з новымі танкамі «Тыгр», які накіроўваўся ў раён Курскі бітвы. Былі выведзены са строю чыгуначныя шліхі, пашкоджана дзю, вугальны склад і іншае. Імя Фёдара Крыловіча носіць вуліца ў Асіповічах і Мінску.

Асіповічы былі вызвалены 28 чэрвеня 1944 года войскамі 1-га і 2-га Беларускага фронту ў ходзе першага этапу аперацыі «Баграціён». За гэтыя акцыі фашысты загінулі на тэрыторыі раёна 4573 мірныя жыхары, 455 партызанцаў і 33 падпольшчыкі. 82 чалавекі былі вывезены на катаржныя работы ў Германію. Такія высокая цана была заплачана за мір у краіне.

ПОДЗВІГ «ТРЫНАЦЦАТЫХ»

Чавусы былі заняты ворагамі 16 ліпеня 1941 года. Гітлераўцам давалі адпор з першага дня іх з'яўлення на тэрыторыі раёна. Дзейнічалі партызанскія брыгады: 14-я Цэнналеская, 17-я і 15-я, асобны партызанскі атрад «Чалавік». У красавіку 1943 года на тэрыторыю Чавускага раёна са Смаленскай вобласці пераходзіў асобны партызанскі полк «Трынаццаціх» (3 красавіка 1944 года — асабны партызанскае злучэнне) пад камандаваннем Героя Савецкага Саюза Сяргея Грышына. Партызаны падраздзялення наняслі ворагу вялікія страты. Толькі за 1943 год полк разграміў 40 варажых гарнізонаў, знішчыў і ўзяў у палон звыш 14 тысяч фашыстаў. Партызаны пад кіраўніцтвам Грышына падарвалі 333 чыгуначныя шалозны, два броняеніцкі, звыш тысячы аўтамашын, дзевяць танкаў і бронемашыны, 97 мастоў, дзве чыгуначныя станцыі і іншыя аб'екты. У чэрвені 1944 года злучэннем «Трынаццаціх» была праведзена аперацыя па знішчэнні гарнізона Французскага добраахвотнага легіяна ў вёсцы Круча Круцінскага раёна, які вызначаны выключнай жорсткасцю ў карных аперацыях супраць мсціўцаў насельніцтва. У ліпеня 1944 года партызаны злучыліся з часткамі 5-й арміі 2-га Беларускага фронту ў ходзе Беларускай наступальнай аперацыі «Баграціён». Злучэнне «Трынаццаціх» прымавала ўдзел у вызваленні Чавусы 25 чэрвеня 1944 года. За вызваленне горада і раёна отцы воіны узнагароджаны ордэнамі і медаламі. Звыш 40 чырвоармейцаў удастоены званнем Героя Савецкага Саюза.

За гэтыя высокія узнагароды і вяртанні — мужнасць і стойкасць прасцей людзей, якіх у гады Вялікай Айчыннай вайны змагаліся за мір і будучыню для новых пакаленняў.

Вераніка КАНЮТА, Барыс ДАУТОВІЧ, кандыдат гістарычных навук.

КАЛІ СЛУЖЫЦЬ — У ГЕНАХ

Старшы лейтэнант Аляксей ЛЯШЭНКА пра шлях да афіцэрскіх пагонаў і ваенную дынастыю

З самага дзяцінства старшы афіцэр аддзялення баявой падрыхтоўкі (і службы ў рэзерве) 120-й асобнай гвардзейскай механізаванай брыгады Аляксей Ляшэнка ведае: быць ваеннаслужачым яго накіравана лёсам. Усе мужчыны ў сям'і наслі афіцэрскія пагоны, такіх жа прафесійных вышэйшых маршў дасягнуць і ён. Па прыкладзе бацькі і роднага дзядзькі Аляксей скончыў сурораўскае вучылішча і вырашыў звязаць сваё жыццё з танкавымі войскамі. Загартоўваўся характар будучага абароны Айчыны на палігонах, куды бацька-камандзір часта браў сына з сабой.

3 СУВОРАЎЦА — У КУРСАНТЫ

Нарадзіўся Аляксей у сям'і ваеннаслужачага і таваразнаўцы ў Маршні Горцы. Калі хлопца вырашыў паступаць у Мінскае сурораўскае ваеннае вучылішча, у сям'і ніхто не здзіўляўся. Яго бацька ў саюз час скончыў Сяврод-лоўскае сурораўскае ваеннае вучылішча, родны дзядзька — Кіеўскае сурораўскае ваеннае вучылішча. На выбар Аляксея паўплывалі і серыялы пра кадэцтва, сурораўскае братэрства, якія ён любіў глядзець. У тым, што гэтая адукацыя яго абавязкова патрэбна, канчаткова пераканавы паслы таго, калі разам з бацькамі наведваў навучную ўстанову падчас дзярж адпачынку.

навучную ўстанову з баламі, не меншымі за «сем».

Аляксей Ляшэнка вучыўся на агільнавайсковым факультэце галоўнай кузні ваенных кадраў краіны. Ён мотанакіравана ішоў туды, каб, як бацька і дзядзька, стаць танкістам. «Здэцтва, з дзяцінства ведаў усё пра гэтую прафесію, таму было вельмі цікава вучыцца, — удакладняе афіцэр. — Асоцыя ў новым калектыве выхаванцам сурораўскага вучылішча значна прасцей, чым іншым курсантам. Тым больш з майго курса ў Ваенную акадэмію паступіла сем чалавек».

Учарашні сурораўці з лёгкасцю справіліся і са штодзённымі абавязкамі (паправасць форму, падчысці каўнеркі), і са стварэнні прыёмамі. Не патрэбна было ні зноў прывічывацца і да дысцыпліны, якая ўладывае ваенскім калектывам. Падчас навування ў Ваеннай акадэміі курсант Ляшэнка быў прызначаны на меснікам камандзіра ўзвода. Гэты досвед, які быў звязаны з адказнасцю за падрыхтоўку свайго ўзвода, вырашэннем пазачаснага пытаньня калектыву, яму спатрэбіўся ў далейшай службе.

АБ МАТЫВАЦЫІ СЛУЖЫЦЬ І ДАВЕРЫ ДА ПАНЧАЛЕННЫХ

Пасля заканчэння Ваеннай акадэміі Аляксей размеркаваў на службу ў 120-й асобнай гвардзейскай механізаванай брыгады на пасадку камандзіра танкавага ўзвода. Затым яго прызначылі камандзірам танкавай роты. Цяпер ён — старшы афіцэр аддзялення баявой падрыхтоўкі (і службы ў рэзерве).

У задчы старшага лейтэнанта ўваходзіць кантроль за ходам падрыхтоўкі падраздзяленняў, асваен-

Дынастыя: Аляксей ЛЯШЭНКА разам з бацькам (першы злева), дзядзькам Мікалаем і дзядзькам Валерыянам.

нем ваеннаслужачым праграм па баявой падрыхтоўцы. Непасрэдна ўдзельнічае ў навучальным працэсе: дапамагае вайсковцам тэрміновай службы і кантракцікам асвойваць агнявое і тактычнае майстэрства, вучыць кіраваць баявымі машынамі, тлумачыць тонкасці інжынернай і спецыяльнай падрыхтоўкі. Усё — як у тэорыі, так і на практыцы.

— Абавязак кожнага маладога чалавекі — навучыцца абараняць сваю Радзіму і адстойваць нашу незалежнасць у любых сітуацыях, — перакананы афіцэр. — Свой уклад у захаванасць тэрытарыяльнай цэласнасці Беларусі павінен унесці кожны грамадзянін.

Ён прызначае: салдаты на службу прыходзяць розныя. Некаторыя нават не разумеюць, чым ім у арміі давядзецца займацца. Есць і матываваныя, падрыхтаваныя маладыя дзеці. Такія, як я, правілі, і застаюцца — заключаныя з ваенскім падраздзяленнем кантракт.

— Ад камандзіра многае залежыць, — упэўнены Аляксей Ляшэнка. — Калі ён ініцыятыўны, салдаты справу, якой займаецца, і ў салдату тэрміновай службы будзе цікава ў арміі. І гэта не проста словы: сем чалавек з роты, якой нядаўна камандваў

старшы лейтэнант, заключылі з брыгадай кантракт. Адзін з іх вучыцца ў Ваеннай акадэміі, другі плануе туды паступаць.

Па словах Аляксея, камандзіру важна быць аўтарытэтным у вачах салдат. «Калі яны бачыць, што камандзір кемлівы, можа дапамагчы ў любой сітуацыі, то гатовы ў любы час дні і ночы іці за табы, — удакладняе ён. — Дагэтуль з многімі былі салдатамі падтрымліваем сувязь: сустракаем, размаўляем па тэлефоне. Вельмі важна наладзіць даверлівыя адносіны паміж камандзірам і салдатам, унікаць ва ў яго аб'ектывы: калі маральна-псіхалагічны стан не дазваляе салдату выконваць пастаўленыя задчы, гэта дрэнны салдат».

АФІЦЭРСКАЯ СЯМ'Я

Шлях афіцэра няпроста. Пераадольваць цяжкасці Аляксей дапамагае сям'я. Ён ганарыцца сваёй сямейнай ваеннай дынастыяй. Бацька, дзядзька і два родныя дзядулі — арыцельныя для маладога чалавекі, прыклады для пераімання.

Бацька старшага лейтэнанта, Аляксандр Ляшэнка, пасля заканчэння Сявродлоўскага сурораўскага ваеннага вучылішча паступіў у Хар-

каўскае гвардзейскае вышэйшае танкавае камандае вучылішча. Службу пачынаў камандзірам танка 30-й гвардзейскай асобнай механізаванай брыгады 7-га армейскага корпуса Узброеных Сіл Беларусі. Прайшоў шлях ад камандзіра ўзвода да камандзіра танкавага батальёна. Набіраў вопыту і ў вайсковых радыёапаратах і вайсковых радыёапаратах. За плячыма вольнага камандзіра — навучанне на камандна-штабным факультэце Ваеннай акадэміі, служба ў Галоўным штабе Сухпутных войскаў. Паўночна-заходнім апераўтыным камандаванні, камандаванні сіл спецыяльных аперашч. Службу Аляксандр Ляшэнка заканчваў у званні палкоўніка — на меснікам начальніка 1-га ўпраўлення галоўнага арганізацыйна-мэаіні-зацыйнага ўпраўлення Генеральнага штаба Узброеных Сіл.

Яго бацька і па сумшчальніцтве — дзядуля Аляксей Мікалаіч Бабенка, нарадзіўся і жыў у Дняпрапятроўскай вобласці. Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, яму было 13 гадоў.

дзец у вадэме (у чароце), каб яго не знайшлі. Праз некалькі дзён Мікалаіч вярнуўся дахаты і пайшоў у партызны. Яму было 16 гадоў.

— Пасля вайны бацька завяршыў базавую адукацыю і паступіў у медыцынскі ўніверсітэт Дняпрапятроўскага, — расказвае Аляксандр Ляшэнка. — Па спецыяльнасці быў ваенным хірургам. Працаваў у ваенскіх часцях, затым неў службы ў медыцынскіх установах МВС. Скончыў кар'еру на пасадзе начальніка шпіталь Міністэрства ўнутраных спраў Дняпрапятроўскай вобласці, палкоўнік медыцынскай службы, заслужаны ўрач Украінскай ССР.

Мікалаіч Бабенка быў не толькі высакласным спецыялістам, які выратаваў сотні жыццёў, але і мужчынам высока маральных якасцяў. Пра таіх кажуць — чалавек з вялікай ласкай. Калі заўчасна пайшлі з жыцця яго родная сястра з мужам, ваенны хірург уснавіў дваіх і дзівіць і стаў для племнікаў не проста хросным бацькам, а вырашыў іх як уласных дзяцей.

Танкавы будні.

У акупацыі жылося няпроста: класіс раз: на абед ількі вячэру. Для іх важна, каб бацькі ваеннаслужачых разумеў і бачыў, што з іх дзевяці ўсё ў парадку, што яны спраўды накармленыя».

На сніданак, абед і вячэру ваеннаслужачым выдаюцца булчкі ўласнай вытворчасці. Яны вылікаюцца з рэцэпты, таму заўсёды свежая трылішчы на раздчы. Тут ведаюць: добры салдат — гэта сцібы салдат.

«Само сабой так атрымалася, што мы пайшлі на яго шляху: сплечатку брат паступіў у Кіеўскае сурораўскае ваеннае вучылішча, потым вучыўся ў Казанскім вышэйшым танкавым камандным вучылішчы, — удакладняе Аляксей Ляшэнка. — Я скончыў Сявродлоўскае сурораўскае ваеннае вучылішча і пайшоў у Харкаўскае

гвардзейскае вышэйшае танкавае камандае вучылішча. Алёша ў нас вучыўся ў Мінскім сурораўскім ваенным вучылішчы і асвойваў прафесію танкіста ў Ваеннай акадэміі Рэспублікі Беларусь. Такім чынам, экіпаж машыны баявой нас ужо ёсць».

Калі Аляксандр Ляшэнка прагэ тае стале для яго другога Радзімай, то яго брат Вялікі служыў у Сявродлоўскай вобласці, Групе савецкай войскаў у Германіі, пасля чаго надоўга затрымаўся ў Чувашскай Рэспубліцы, дзе праходзіў службу ў ваенных камісарыятах. Меў баявы вопыт Чачонскай вайны. Узначальваў адзін з ваеннакаманд Татастана. Пасля звольнення ў запас у званні падпалкоўніка працягвае працаваць там на цыўільнай пасадзе.

Афіцэрскія пагоны насці і яшчэ адзін дзядуля Аляксей Ляшэнка (па ліні нана) — Віктар Пятровіч Кірычанка. У саюз час ён скончыў Ульянаўскае вышэйшае ваеннае камандае вучылішча сувязі. На розных пасадах служыў ў Адазскай, затым — ў Беларускай ваеннай акрузе. Скончыў службу ў званні падпалкоўніка. Быў ўзнагароджаны медалём «За баявыя заслугі», іншымі ўзнагародамі СССР.

Маладому чалавеку пашанцавала: і аднаго, і другога дзядулю ён памятае, а таму меў магчымасць звярнуцца да іх па парадцы. «Яны мне заўсёды казілі: паступаць трэба па сумленні і ніколі не расчароўвацца ў сваіх выбарах — раз выбраў таі шлях, то трэба пракаіць яго дастойна і да канца», — гэтава Аляксей каштоўныя наказы.

Ваенным шляхам пайшоў і яго родная сястра. Ганна скончыла Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт, у званні старшага лейтэнанта служыць перакладчыкам у Генеральным штабе Узброеных Сіл. З сільнымі структурамі звязаны і лёс жонкі Аляксея: да джржэтанга і адначасна Маладая службы ў Дзяржаўным аэкасы Цэнтральнага раёна сталеці. Большай сям'я выхоўвае дачку Каліталіну.

Аляксей Ляшэнка не сумняваецца: яго афіцэрская дынастыя абавязкова працягнецца, бо служыць для членаў гэтай сям'і — у генах.

Вераніка КАНЮТА. Фота з архіва героя публікацыі.

Спецыяльны рэпартаж

СМАК ТЭРМІНОВАЙ СЛУЖБЫ

Карэспандэнт «Звязды», які служыць у 103-й Віцебскай асобнай гвардзейскай паветрана-дэсантнай брыгады, ведае, чым харчуюцца ваеннаслужачыя

Спойлер: бацькі салдат могуць не перажываць, што іх сыны застаюцца галоднымі. Маладыя людзі, прыбывшы адвадаў доў Радзіме, не галадаюць. Хутчэй наадварот: многія ваеннаслужачыя дадаюць у вазе, набіраюць мшычную масу. Харчаванне ў арміі трохразовае і па раскладзе. Яно ўключае паўнавартысны і, што немалаважна, карысны рацыён. Нормы харчавання беларускіх салдат прапісаны ў адпаведным загадзе міністра абароны. У дакуменце шмат відаў пайкоў, ёсць нават рацыён для службовых сабак.

Складаныя меню для салдат, спецыяльны арыентацыя на даследаванні вучоных. Па падліках Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, мужчыны ад 18 да 30 гадоў вагой ў 80 кілаграм пры сярэднім узроўні актыўнасці патрабуюцца прыкладна 2,5 тысячы кілакалорый. Салдаты ж займаюцца баявой падрыхтоўкай, спортам, працуюць, таму ім трэба не менш за 3,7 тысячы, а спецыялістам — наогул 4,8 тысячы, таму і рацыён ў іх багачыня.

Рэцэпты ў нормах ежы можа залежаць не толькі ад роду войскаў. Напрыклад, салдатам з недаважкай або ростам вышэй за 190 сантыметраў выдаюць дадатковы паёк. Ваеннаслужачыя тэрміновай службы з праблемамі ў страваванні могуць разлічваць на дыетнае меню. Ад рознівацца рацыёны і спецыялізаваных і медлункты і медарты.

Салдацкая сталова

«Для таго каб ежа была больш разнастайнай, смачнай і збалансаванай, у нашай вайскавай частцы штодзённа складаецца меню-раскладка разам з начальнікам харчовай службы і іншымі спецыялістамі, — расказвае загадчыца сталавай № 4 «Кашчы» Вольга АРХІПАЎСКАЯ. — Затым меню ўзгаджаецца з начальнікам медыцынскай службы і з ашпійнай інстанцыяй — камандзірам вайскавай частцы. Змяняць меню па якой-небудзь прычыне можна толькі з дазволу камандзіра частцы».

Як адзначае Вольга АРХІПАЎСКАЯ, у брыгадзе трохразовае харчаванне: сніданак, абед і вячэра. Сніданак складаецца з мясной стравы, крупаў і агароднінскіх гарніраў, масла сметановага, сыру, гарачага напоя з цукрам і булчэкамі.

«Напрыклад, сёння ў нас у меню — тлушка, смажаная па-хатняму, каша грчаная, яйка, чай, булчэка «Хатняя» ўласнай вытворчасці і хлеб «Білеўскі», — кажа загадчыца сталавай. — На абед, вядома, дадаецца халодная закуска — салата, а таксама гарачы суп і другое. Можна дадаць і салодкую страву. На вячэру падаём альбо мясню, альбо рыбную страву, а таксама бульбу адварную або пюрэ ці капусту тушаную. Таксама даецца заліпканка, кефір, масла сметановае, чай».

Перад прыходам ваеннаслужачых у сталовую падрыхтоўваюцца лініі раздчы. Выносіцца посуд па колькасці салдат. Калі казачь пра абед, то разліваюцца кампот і сок па 200 грамаў, парцыянуецца салата. На раздчы дзевяцінае прычып самаабслугоўвання.

«Важна звярнуць увагу на аб'ёмы, бо пракарміць вайсковую частку — гэта не якіх-небудзь 20 чалавек, — заўважае Вольга АРХІПАЎСКАЯ. — Гэта

больш за тысячу ваеннаслужачых у дзень. Мы, правда, стараемся якасна і вельмі смачна гатаваць ежу, каб салдат адчуваў сябе як дома. Я заўсёды казала, кажу і буду казачь сваім супрацьнікам: гатуйце як дома. Бо калі з усмешкай на твары ідуць салдаты і кажуць: «Выдта, усё добра і смачна», — для мяне гэта гонар».

Вячэрні і лячэбныя рацыёны

Адрозніваецца рацыён ваеннаслужачых тэрміновай службы і па святах. «У святочныя дні хочацца парадваць нашых салдацкаў, — дзівіцца загадчыца сталавай. — Дадаём якую-

небудзь мясную салату, адбіўную з сырам і часнаком, боршч з пампелушкамі. Хочацца зрабіць так, каб нашы салдаты адчуваў сябе як дома, а ім перадавалася атмасфера свята. Тыя ж мандарыны і салата «Аліўе» на раздчы — як сімвалы Новага года. Да гэтага ўсёго мы дадаём садавіну, яблык. У штодзённым меню

яблык прысутнічаюць мінімум адзін раз: на абед ількі вячэру. Для іх важна, каб бацькі ваеннаслужачых разумеў і бачыў, што з іх дзевяці ўсё ў парадку, што яны спраўды накармленыя».

На сніданак, абед і вячэру ваеннаслужачым выдаюцца булчкі ўласнай вытворчасці. Яны вылікаюцца з рэцэпты, таму заўсёды свежая трылішчы на раздчы. Тут ведаюць: добры салдат — гэта сцібы салдат.

У ваеннаслужачых, якія трапілі ў медыцынскую роту, харчаванне лячэбнае. Яно адрозніваецца: для хворых адведзены іншы рацыён. У цэлым, меню практычна тое ж. «Напрыклад, калі ў нас на сніданак выдзецца чай, то ў медыцынскай ротце — кавявы напой, — удакладняе Вольга АРХІПАЎСКАЯ. — Лічэбнае меню гэтак жа, як і агільнавайсковы, складаецца штодзённа. Існуюць нормы, у якіх прапісана, колькі кілаграм павінен з'ядаць агародніны, малочнай прадукцыі, крупаўных страв за месяц».

Кормяць, як дома

Ваеннаслужачыя брыгады не скупіцца на словы. Яны заўсёды выказваюць вялікую падзяку кухарам за якасцю прыгатаванаю ежу, у сталовую ідуць хутка, не без радасці, нярэдка просяць дабаць.

«У нашай брыгадзе усё самае смачнае, — кажа ваеннаслужачы аркестра вайскавай частцы 52287, гварды радавы Герман ШУМКОУ. — Я заўсёды з велізарнай радасцю прыходжу на абед, бо ў абедзённым меню больш пазіцыя. Асвілава мне падабаецца, калі да-

куюць мой любімы боршч, на другое аддаю перавагу смачнай свініне і салу. Акрамя таго, на абед заўсёды сок. Таксама люблю паласавацца свежымі булчэкамі з чаем. Вельмі радуе, што на прыём ежы заўсёды падаюць свежую агародніну і садавіну. Дзякуючы такому паўнавартаснаму і збалансаванаму харчаванню, змог набраць неабходную мшычную масу. Палешчыцца якасць сну».

Як лічыць ваеннаслужачы 2-й мінамётнай батарэі змешанага артылерыйскага дывізіёна, гварды радавы Уладзіслаў ГІГОЛА, у брыгадзе арганізацыя харчавання на належным узроўні. «Мне падабаецца тое, што ў нас спраўды разнастайнае меню, якое не паўравацца з дня ў дзень, кожны раз нам выдаюць нешта новае і смачнае, — заўважае малады чалавек. — Люблю і тугэйшыя гарачыя супы, тэртлі і свежую вышчык. Порцы ў нашай брыгадзе досыць вялікія і сьвітныя. Дзякуючы здароваму харчаванню, магю працаваць не складваючы рук, выконваць розныя баявыя задчы, якія патрабуюць высока фізічных нагрукз».

Па словах ваеннаслужачага зенітнай артылерыйскай батарэі, гварды маладоша сяржанта Вадзіма СКУРАТОВІЧА, кормяць на належным узроўні. «Мне падабаецца тое, што ў нас спраўды разнастайнае меню, якое не паўравацца з дня ў дзень, кожны раз нам выдаюць нешта новае і смачнае, — заўважае малады чалавек. — Люблю і тугэйшыя гарачыя супы, тэртлі і свежую вышчык. Порцы ў нашай брыгадзе досыць вялікія і сьвітныя. Дзякуючы здароваму харчаванню, магю працаваць не складваючы рук, выконваць розныя баявыя задчы, якія патрабуюць высока фізічных нагрукз».

Данііл ХМЯЛІНЦІКІ, ваеннаслужачы 103-й Віцебскай асобнай гвардзейскай паветрана-дэсантнай брыгады, гварды маладоша сяржант. Фота ў аўтары.

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Слуцкі раён

«ДУМКІ ТОЛЬКІ АБ ТЫМ, КАБ ПАЛЕПШЫЦЬ СВОЙ РАЁН»

Слуцк — горад з багатай гісторыяй і самабытнымі традыцыямі, якія беражна захоўваюцца. А яшчэ гэта буйны прамысловы цэнтр з прадпрыемствамі, вядомымі не толькі ў Беларусі, але і за мяжой. Што цяпер новага і цікавага ў горадзе і раёне, чым жыве гэта мясцовасць? Усе гэтыя пытанні мы абмеркавалі са **старшынёй Слуцкага райвыканкама Уладзімірам ГОГАМ**.

— **Уладзімір Леанідавіч, вы ўжо амаль два гады працуеце на пасадзе старшыні. Раскажыце, як вы успрынялі навіну аб гэтым прызначэнні, якія ў вас былі пачуцці і што з іх удалося ўвасобіць у жыццё?**

— Думаю, кожны чалавек павінен ставіць перад сабой мэты. Калі ты працуеш доўгі час на адным месцы, то развіваеш толькі да нейкага вызначанага моманту. Пасля гэта ўсё спыняецца. Таму павіна быць пэўная ратацыйная кадры. Калі новы чалавек прыходзіць на тую ці іншую пасаду, ён на ўсё глядзіць свежым, незвычайным вачам. Гэта адкрывае далейшыя і развіццё.

Плану прэзентуванні на пасадзе было шмат. Я ў сам кар'еры жыхар Слуцкіна, ведаю многія праблемы знутры. Вядома, думкі толькі аб тым, каб палепшыць свой горад, раён. Хочацца, каб ён стаў больш інтэлектуальна прывабным і прыгожым, каб людзям было добра адпачыцца. Аднам словам, стварэць такую інфраструктуру, якая была б утульнай і ў той жа час прывабнай для турыстаў.

У гэтым кірунку і дзейнічаем. Так, у 2023 годзе мы адкрылі скейт-пляцоўку сумесна з Беларускай федэрацыяй скейтбордынгу. Яна цалкам адпавядае ўсім патрабаванням, тут можна праводзіць юніацкія спаборніцтвы. Таксама мы адкрылі вялікую дзіцячую пляцоўку ў гарадскім парку для ўсёх узростаў і дзве вулічныя пляцоўкі з трэнжарамі. На парку дзіця перад летнім сезонам — добраўпарадкаванне гарадскога пляжа. Аднак у перспектыве мы разглядаем яшчэ адно месца, дзе можна было б адкрыць такое ж месца для правядзення вольнага часу.

— **Па адукацыі вы эканаміст і ў цэлым усё жшчыце ішлі па гэтым кар'ернаму шляху. Як ацэняеце**

Уладзімір Леанідавіч Гогам, старшыня Слуцкага райвыканкама

Дом культуры ў Слуцку

эканамічнае становішча Слуцкіна на дзёсны момант?

— Калі меркаваць па 2023 годзе, то ў нас ідзе надзвычайна развіццё рэгіёна. Так, мінімальнае налічэнне сродкам месясечная заробатная плата складала 120,0% пры прагнозе 116,1%, інвестыцыі ў асноўны капітал — 152,5% пры прагнозе 122,4%.

Наогул, я заўсёды кажу, што лютэзтва эканомікі, дыктатар яе стану — тое, наколькі добра паліўніцтва бюджэту. У нас скупіліся паступленні даходаў у бюджэт раёна на 125,4% пры прагнозе 109,2%. І я лічу, што гэта даволі добры вынік.

— **Якім сектарам эканомікі ўдзяляеце найбольшую ўвагу і падтрымку?**

— Нельга вылучыць прыярытэтную галіну, таму што эканоміка —

○ Знаёмства з суразмоўцам.

Уладзімір Леанідавіч Гогам нарадзіўся ў вёсцы Ісерна Слуцкага раёна 8 жніўня 1980 года. Усё сваё жшчыце ішоў па шляху эканаміста. Пасля школы паступіў у Мінскі фінансавы-эканамічны каледж, яшчэ гадоў адраваў эканамістам 1-й катэгорыі фінансавога аддзела Мінскага раённага выканаўчага камітэта. Далей, у 2004 годзе, Уладзімір Леанідавіч атрымаў вышэйшую адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай эканамічнай універсітэце па спецыяльнасці «Фінансы і крэдыт». Магладзі і перспектывы спецыяліст быў прыняты на пасаду галоўнага эканаміста, затым камітэта Галоўнага ўпраўлення Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь. У 2013 годзе перайшоў на работу ў родны Слуцк, дзе працаваў начальнікам выканаўчага аддзела, а затым фінансавога ўпраўлення ў раённым выканаўчым камітэце. З 2022 года прызначаны старшынёй Слуцкага раённага выканаўчага камітэта.

га магла па праве лічыцца цэнтрам культурнага жыцця Слуцкіна. Таксама напярэдні «Культурнай сталіцы» мы адкрылі наш краязнаўчы музей, які да гэтага гадоў быў у стане рамонта. Ну і, вядома, зрабілі бгучыя рамонтны клубныя ўстановы і школы мастацтваў.

— **Давайце пагаворым аб прамысловых прадпрыемствах. Як б вы з іх вылучылі і чаму?**

— У нас ёсць тры флагманы, што фарміруюць прамысловую вытворчасць. Гэта і Слуцкі сырабродны камбінат і шырская геаграфія яна пастава. Ён займае больш за 80% у долі экспарту і ў долі вырочкі рэгіёна. «Слуцкі мясакамбінат», які вырабляе каля 250 найменш м'ясной прадукцыі, і «Слуцкі цукрафаінады камбінат», які займае больш за 30% працэнтаў цукровага рынку Беларусі.

— **А што наконт сельскай гаспадаркі і аграрна-прамысловага комплексу? Як ідуць справы з падрыхтоўкай да пясонкі?**

Цяпер усё ідзе плавна. Ужо завершаны рамонт і падрыхтоўка тэхнікі да вяснянай пясонкі кампаніі. Забяспечанасць угнаеннямі ў нас надзвычайна высокая — пад яравую сябу. Таму думаем, што ўсе правядзем на належным узроўні.

Да таго ж яравой сябы ў нас не вельмі шмат. У асноўным усё засеяна азімымі культурамі, якія даць болей значны вынік.

значны вынік. У цэлым, хваляюцца няма падстава. Галоўнае — своечасова ў тэхналагічны тэрмін падкарміць азімыя культуры. Тэхніка ёсць, людзі ёсць, таму істотны праблем у гэтым кірунку не назіраецца.

— **У пачатку гэтага года з'явілася навіна аб тым, што ў горадзе будзе новая адміністрацыйная вытворчасць слухчых паясоў. Як развіваецца гэтае прадпрыемства і наколькі наогул гэта актуальна?**

— З прыходам новага кіраўніка прадпрыемства перастала цярпець страты. Пачаўся рост заробатнай платы, запуск вытворчых магчымасцяў. Чалавек бачыць маштабы развіцця. У іх ёсць сваё фірмовае крамя з шырокай лінейкай прадукцыі, якая карыстаецца пошптам. Вядома, тут ёсць колы слухчых паясоў, створаныя па ўнікальнай тэхналогіі ткацтва слухчых мануфактуры. Апроч гэтага, на прылаўку крамы можна знайсці мноства сувенірнай прадукцыі, а таксама падушкі, коўдры, ручнікі, нацыянальнае сядзення і гарнітуры і шмат яшчэ ўсёй цікавай рэчывы.

— **Давайце пагаворым аб сацыяльнай сфэры. Як працуеце ў розных яе кірунках?**

— Шмат увагі ўдзяляем устаноў аховы здароўя. Асабліва тым, якія знаходзяцца ў вёсцы. За мінулы год усё ФАПы, бальніцы, амбулаторыі ў сельскай мясцовасці былі праведзены ў парадак. Цяпер умовы знаходзяцца людзей пэўнага адпаведна санітарна-эпідэміялагічным патрабаванням.

— **Важна тое, што мы імкнуліся да гэтага камплекса падыходзіць. Зрабіце не адну палату, а цэлае аддзяленне. Ці ўвогуле цэлы ФАП. Так, у самай аддаленай ад Слуцка вёсцы Сораты мы будавалі цэлае новае ФАП замест старога, які там быў ішчы з 1937 года.**

Таксама скончылі распрацоўку мадэрнізацыйнай рэканструкцыі. На жаль, з часоў пабудовы бальніцы яна ніяк не мадэрнізавалася. А патрабаванні сёння ўжо зусім існыя. Крамя таго, вырашаецца пытанне ўстаноўкі МРТ і яшчэ аднаго апарату КТ.

Летас зрабілі стаматалагічную поліклініку. У нас даволі цікавая архітэктура. Яна, так бы мовіць, у падушчаным стане, гэта значыць, для таго, каб туды зайсці, трэба падысца па лесцы даўжынёй 2,5 метра, што можа быць цяжка для пэўных катэгорыя грамадзян. Таму мы ўстанавілі там пад'ёмнік для інвалідаў.

Калі казаць пра адукацыю, то не абмінем ні адну ўстанову. Кожны год стараемся і рамонт рабіць, і тэрыторыю добраўпарадкоўваць. Сёлетня на тэрыторыі школы № 5 збіраемся поўнаасцю рэканструкцыя стадыён, дзе будзе бгавыя дарожкі, футбольнае поле і 100-метрочка.

Акрамя таго, будзе будавання фізкультурна-спартыўны комплекс на тэрыторыі былога кансервавага заводу. Арыентацыя — на гандбол, таму што ў нас вельмі добрая школа па гэтым відзе спорту; займаем першыя месцы па краіне. На гэтай тэрыторыі ёсць цікавы будынак, які адносіцца да гісторыі-культурнай каштоўнасці. Ёсць ідэя знайсці інвестараў і аддаць яго пад рэканструкцыю, каб на верхніх паверхах былі гасцінныя нумары, а на ніжніх — рэстаран. Думаем, гэта карыстаецца б пошптам.

Таксама да культурных устаноў, то іх таксама не абдымаем. І абсталяванне купляем, музычныя інструменты, і рамонтны прыводзім.

Аб'ёмныя работы былі праведзены ў сфэры жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Не шкадавалі сродкаў на добраўпарадкаванне дваровых тэрыторыяў і пашырэнне паркавальных пляцовак. Таксама ў 2023 годзе ў Слуцку была адкрыта першая пляцоўка для выгулу сабак па вуліцы Барысаўца. Вялікая ўвага — рамонт вулічна-дарожнай сеткі і мастакоў збудаванняў. Акрамя таго, сёлетня было ўстаноўлена шэсць новых пунктаў прыпынку. Тым не менш ішчы застаюцца праблемнымі пытанні добраўпарадкавання дваровых тэрыторыяў, а таксама вядома горада і сельскіх населеных пунктаў. Так што мы старанна працуем у гэтым кірунку.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара

Сучаснасць і старажытнасць у Слуцкім краязнаўчым музеі

Як пазнаёміцца са Слуцкім краем? Можна гадзінамі гуляць па яго вуліцах, можна прачытаць пра яго ішмат літаратуры, а можна суміесціць прыяне і карыснасць і наведаць Слуцкі краязнаўчы музей, у якім зусім новай будзе праведзена поўная рэканструкцыя.

Суправаджаў нас па экспазіцыі загадчык філіяла «Музей этнаграфіі» дзяржаўнай установы «Слуцкі краязнаўчы музей» Валеры АЖУСЬКІ.

— Гэта адзін з трох будынкаў канца XVIII стагоддзя. На жаль, у сувязі з рознымі гістарычнымі падзеямі горада, які нас тысячгадоўю гісторыю, не багаты на помнікі архітэктуры, — пачаў свой апавед ін.

Узнік гэты будынак дзякуючы барону Францу Фердынанду Штало, які ў 1797 годзе быў найбавым у Слуцк гараднічым.

На той момант гэта была ўскраіна Слуцка і гэта быў яго загарадны дом, які ператварыўся ў адно з самых значных месцаў у горадзе, — тлумачыць Валеры АЖУСЬКІ.

Памятаюць гэтую легендарную жанчыню, яе помнік стаў годным упрыгожаннем замкавай гары. А яго памянненая копія знаходзіцца ў экспазіцыі краязнаўчага музея.

Сярод самаў залоў музея ёсць асобная выстаўка, прысвечаная слухчым паясам. Па асаблівым нагодах паказваюць арыгінальныя паясы XVIII стагоддзя, у звычайныя ж гасці музея могуць назіраць яго дакладную сучасную копію.

З'явіўся ў новай экспазіцыі і такія новаўвядзенні, як

Загадчык філіяла «Музей этнаграфіі» дзяржаўнай установы «Слуцкі краязнаўчы музей» Валеры АЖУСЬКІ

Беларуская Жанна д'Арк — Анастасія Слуцкая.

— У пачатку 1500-х гадоў акцыя адзінаццаці набегі крымскія татары. І осы ў 1505 годзе дваццаціштысячная арда з'явілася над горадам Слуцкім, — распадавае наш экскурсавод. — Горад яны цалкам спалілі, а замка ўзяць не змоглі. На той момант князья Сямёна Аляксандравіча было на месцы, таму абарону ўзначаліла яго жошка.

У гісторыі сярэднявечнага Беларусі гэта, мабыць, адзіны прыклад жанчыны-ваўніцы.

Дарчы, менавіта яна пасля спалення горада і заклала асновы плануіроўкі Слуцка з рыначнай плошчай, якая цяпер з'яўляецца цэнтральнай. Слуцкія

спаленыя вёска, і тагачасныя газеты, і шмат фотаматэрыялаў. Працягваецца знаёмства са Слуцкім сучасна і камсінай залай. Пры чым тут космас? Уся справа ў тым, што гэты горад па праве лічыцца камсінай сталіцай Беларусі: за ўсю гісторыю ён узгадваў каля 30 спецыялізаваных, звязаных з камсінай тэматыкай.

Напрыклад, дзякуючы ўраджэнцу Слуцкіна канструктару Сямёну Козебру дабуўся першы палёт чалавеча ў космас. Менавіта яму дастаўся першы аўтограф Юрыя Гагарына пасля вяртання на Зямлю, які дагэтуль захоўваецца ў Слуцкім краязнаўчым музеі.

Завяршаецца знаёмства са Слуцкім краязнаўчым музеём — залай прыроды. Тут прадэстаўлены жывёльны і раслінны свет Слуцкага краю. Для новых вядомаў вядучы падарожніцкая інтэрактыўная зона для правядзення музейна-педагагічных заняткаў экалагічнай накіраванасці.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара.

Шлях да зорак у гімназіі № 1

У самым цэнтры горада Слуцка размясцілася найстарэйшая школа ў нашай краіне — гімназія № 1. Заснаваная яна ажно ў 1617 годзе Яншам VI Радзівілам I Хрыстафорам Радзівілам. Дарчы, іх партрэты дагэтуль займаюць пачаснае месца ў старым корпусе.

Стары корпус гімназіі № 1.

Настаўніца гісторыі і грамадазнаўства Ірына КУНЦЫЦКА падчас правядзення заняткаў.

культуры і па справах моладзі Слуцкага райвыканкама Алена КАМОЦКА.

Таксама ў гімназіі № 1 ёсць унікальны музей сістэмы адукацыі Мінскай вобласці «Адукацыя Міншчыны». Ён быў адкрыты ў 2023-м да 85-годдзя Мінскай

Кальчэўскае вучылішча, слухчэўская гімназія № 1 — усё гэта называюць адной навучнай установай у розня гістарычна першы. Сярод вышуканых і шмат выдатных гістарычных асоб. На прыклад, асветнік і пісьменнік Ілья Каліевіч, які праз некалькі гадоў пачаў першы палёт чалавеча ў космас, які выкарыстаў. Па словах настаўніцы гісторыі і грамадазнаўства Ірыны КУНЦЫЦКА, менавіта ён зраўтаў такую традыцыю.

Ірына Кунцыцкая скончыла гэтую гімназію і вярнулася сюды ў якасці педрабятка. Так, разам з навучнай установай яна ўжо больш за 50 гадоў. З трынаццатым расказавае гісторыю станаўлення гімназіі:

— Гэтаму будынку амаль 200 гадоў, ён узведзены ў 1840 годзе ў стылі класіцызму. Першапачаткова гімназія, адкрытая ў 1617 годзе як кальчэўская вучылішча, выглядала не вельмі прыгожа. Гэта быў маленькі драўляны дом, які стаў каля пратэстанцкага сабора.

Адной з адметных рыс класіцызму з'яўляюцца калоны або зноўку, або ўнутры. У гімназіі зусім архітэктурным элементам упрыгожана актова зал, дзе цяпер праходзяць урачыстыя

работы за 2020 год занесена на Дошку гораду Слуцкага раёна, у 2023 годзе ўзнагароджана Ганаровай граматай Мінскага абласнога выканаўчага камітэта. Таксама ў 2023 годзе ажно тры педагогі гімназіі сталі фіналістамі заключнага этапу рэспубліканскага конкурсу прадфесійнага майстэрства «Настаўнік года Рэспублікі Беларусь».

Выдатныя педагогі і таленавітыя дзеці — такое спалучэнне ў выніку абавязкова дзе высокай якасці.

— На працягу самаў гадоў гімназія становіцца пераможцаў у раённым конкурсе па выніках работ установаў адукацыі ў намінацыі «Найлепшая гімназія Слуцкага раёна» і «Найлепшая ўстанова адукацыі, размяшчэная ад вуліцы Міраслаўскай» — дзеліца Алена БАНДАРЧКА.

Шкава і тое, што ў гэтай навучнай установе ёсць свой сімвал, які прадумалі самы навучнік у 1998 годзе. Гэта выява муршкі, якая падмавіца ўверх па прыступках кніг, асветляючы шлях пілатары — сімвалам святла над вадой. Яго можна убачыць на філіяле старога корпуса. На эмблема таксама размяшчана лядніцкая выразчэнне «Sik iur ad astra» — «Так ідуць да зорак».

Менавіта гэтыя словы з'яўляюцца дэвізам гімназііstadt дагэтуль.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара.

Музейныя словы адукацыі Мінскай вобласці «Адукацыя Міншчыны» быў адкрыты тут у 2023 годзе.

Сёння ААТ «Слўцкі цукрарафінадны камбінат» — найбуйнейшае прадпрыемства цукровай прамысловасці Беларусі і ўсёй постсавецкай прасторы. За больш чым 50-гадовую гісторыю яно прайшло дзіўны шлях ад стратнага завода на грані закрыцця да квітнеючага цукрарафінаднага камбіната з сучасным абсталяваннем і перадавымі тэхналогіямі вытворчасці цукру. Як гэта ўдалося, чым жыве прадпрыемства цяпер і якія людзі там працуюць? Аб усім гэтым — у нашым матэрыяле.

«САМАЕ ГАЛОЎНАЕ — ЛЮДЗІ, ЯНЫ ЗА ЎСІМ СТАЯЦЬ»

Цікавосткі вытворчасці на Слўцкім цукрарафінадным камбінаце

Намеснік генеральнага дырэктара па ідэалагічнай рабоце Анастасія ЛОЙКА дамаструе шырокі асартымент прадпрыемства.

ПАДТРЫМКА РАБОТНІКАЎ — У ПРЫЯРЫТЭЦЕ

Адзін з самых галоўных момантаў у палітыцы Слўцкага цукрарафінаднага камбіната — падтрымка работнікаў. Цяпер тут працуюць каля 700 чалавек. — Нумар адзін — людзі, якія ўмеюць працаваць галавой і, самае важнае, — генеральнае ідэі — адначасна намеснік генеральнага дырэктара па ідэалагічнай рабоце Анастасія ЛОЙКА. — Мы не шкадуем грошай на падрыхтоўку спецыялістаў і аплату працы. Да нас прыходзяць з задавальненнем, і цыцкі кадры працуюць няма.

Новыя інтэрны Слўцкага цукрарафінаднага камбіната.

НЯПРОСТЫ ШЛЯХ ДА ПОСПЕХУ

Прадпрыемства было пабудавана ў 1965 годзе. Планаваўся, што завод павінен перапрацоўваць каля 3000 тон цукровых буркоў за суткі. Аднак ён вельмі доўга выходзіў на гэты паказчык. Студыя была настолькі крытычнай, што ў СССР нават абмяркоўвалася пытанне аб яго закрыцці з-за неэфектыўнасці. Як жа вырашылася сітуацыя? — Вядома, на любым прадпрыемстве важна сыравіна і абсталяванне, але ўсё ж такі самае галоўнае — людзі, якія за ўсім гэтым стаяць, — расказвае намеснік генеральнага дырэктара па эканоміцы Валерый НАЛЁТАЎ. — У 1974 годзе кіраўніком Слўцкага цукрарафінаднага камбіната стаў Анатоль Паўлавіч Курчэвіч. За 29 гадоў на гэтай пасадзе яму ўдалося стварыць каманду, якая змагла забяспечыць нармальную работу і зрабіць гэтае прадпрыемства па асобных паказчыках лідарам у цукровай галіне не толькі ў Распуліцы Бела-

русь, але і на ўсёй постсавецкай прасторы. Яшчэ ключавую ролю ў адраджэнні прадпрыемства адыграла дзяржаўная і ўменне правільна ёй карыстацца. — Прэзідэнт наведваў наш камбінат у 1990-х калі прадпрыемства было практычна на дне, — дзеліцца Валерый Налётаў. — На той момант падтрымка дзяржавы па развіцці цукровай прамысловасці дапамагла забяспечыць фінансаванне закупкі сыравіны (асноўнай сыравінай тады быў цукор-сыра трывагавы. — Заўв. рад.), павялічыць аб'ём вытворчасці. У выніку ўсяго гэтага мы змаглі атрымаць крыніцы фінансавання для рэканструкцыі цукрарафінаднага камбіната. З гэтага часу прадпрыемства пачало планерна развіцця. Павялічылася магчымасць, якая змагла забяспечыць 12 000 тон цукровых буркоў за дзень. Гэта адзін з найлепшых паказчыкаў сямі краін СНД.

Вакуум-апараты ў аддзяленні варання першага, другога, трэцяга прадуктаў прадуктовага цыкла.

СУЧАСНЫЯ ПАДХОДЫ — ЗАЛОГ ДОБРЫХ ВЫНІКАЎ

Цяпер генеральны дырэктар прадпрыемства — Віталь МАРКАВЕЦ. Пад яго кіраваннем вытворчасць развіваецца паспяхова. Так, за 2023 год тут перапрацавалі каля 1,5 мільянаў цукровых буркоў, з якіх плануецца вытворчасць больш як 200 тысяч тон цукру. — Ёсць яшчэ адзін цікавы момант у рабоце прадпрыемства. У той час як усё цукровае заводы працуюць каля чатырох месяцаў, Слўцкі цукрарафінадны камбінат — сем-восем месяцаў. Уся справа ў тым, што частку цукравага сіропу яны вывоззяць на захаванне і перапрацоўваюць у міжсезонны перыяд. — Сіроп захавваюцца ў чатырох вельзных ёмістасцях аб'ёмам 30 тысяч метраў кубных, апошняю з якіх мы ўвядлі ў эксплуатацыю летась, — дзеліцца намеснік генеральнага дырэктара па эканоміцы. — Цяпер нам не трэба арандаваць склады для размяшчэння ўсёх 200 тысяч тон цукру; 60% цукру мы вырабляем у сезон, а 40% — у міжсезонны перыяд. Гэта дазваляе прыбытак нашай прадпрыемства — такім чынам і людзі маюць больш стабільны даход.

Асабліва Валерый Налётаў сярод пладароднага асартыменту вылучыў таматавы сок. — У нас гэта ўнікальны напой. Звычайна на прадпрыемстве вырабляюць такі сок з таматавай пасты, у нас жа ўсё робіцца прамым спосабам — адразу з таматаў. Смак зусім іншы! — канстатуе ён. Для таго каб вытворчасць развівалася паспяхова, Слўцкі цукрарафінадны камбінат рэгулярна праводзіць мадэрнізацыю. Па словах галоўнага інжынера Міхаіла БУНЬКЕВІЧА, у 2023 годзе інвестыцыі ў асноўны капітал склалі 22 203 тыс. руб. Таксама ён расказаў, што на працягу 2024—2025 гадоў камбінат будзе дзейна займацца мадэрнізацыяй цэлавой і прадуктовага аддзялення. Будзе набыта дарагое абсталяванне, у прыватнасці выпярны апарат і апарат беспрылінага варання. Чаканы эфект — павышэнне эфектыўнасці цэлавой і прадуктовага аддзялення. — Мы ў прадпрыемстве запланавана мадэрнізацыя паравага катла на ЦЭЦ і рэканструкцыя станцыі фільтрацыі. Кожнае сучаснае прадпрыемства думае таксама і аб экалогіі. Слўцкі цукрарафінадны камбінат не выключэнне. — Я лічу, што такія моманты важна трымаць на кантролі. У нас на прадпрыемстве ўведзена аўтаматызаваная сістэма кантролю выкідаў збудаваных рэчываў і парніковых газаў у атмасфернае паветра дымавой трубой ЦЭЦ. Пастаянна праводзіцца маніторынг выкідаў, і прадпрыемства працуе без перавышэння, — дадае галоўны інжынер.

Унікальны таматавы сок, выраблены прамым спосабам.

Апаратны варання ўтвораю першага прадуктаў Уладзімір ДОНЧАК і апаратчы варання другога, трэцяга прадуктаў Скірый ЕДЗІМОВІЧ варыць цукар.

Бурковыя жамерыны — гэта абсыцукраная бурковая стружка, якая ўтвараецца пры вытворчасці цукру з цукровых буркоў. Жамерыны з'яўляюцца каштоўнай жывёльнай масай, таму іх звычайна даюць у рацыён буйной рагатай жывёлы, свінні і іншых жывёл.

Грануляваныя сухія жамерыны.

ЭКСКУРСІЯ НА ВЫТВОРЧАСЦЬ

Пасля ўсёй інфармацыі аб дасягненнях прадпрыемства, яго рэгулярнай мадэрнізацыі і шырокім асартыменце так і хочацца на свае вочы убачыць, як жа ідуць справы на вытворчасці. На цыццы, гэтым жа маёмасцю нам выдалася.

Разам з галоўным інжынерам Міхаілам Бунькевічам мы убачылі розныя этапы вытворчасці цукру.

Такі атрымліваецца цукар пасля праходжання праз цэнтрыфугу.

Бурковыя жамерыны сырыя ўпакаваныя.

— З пункту гледжання тых працэсаў, якія адбываюцца пры вытворчасці цукру, гэта адна з самых складаных і галінаў прамысловасці. Яна патрабуе зладжання работ у ўсім спецыялістаў і калектыву, — адзначае ён. — Мы ў прадпрыемстве аддзяленні, дзе адбываецца варанне цукру. Вольныя апараты па абодва бакі цыкла сталі ў роўнай шэрагі. Злева варыцца першы прадукт, з якога атрымліваецца таварны цукар найлепшай якасці, а справа — другі і трэці — магчымы атрымаць цукар з мікркрышталінага раствору, але, на жаль, там таварны цукар не атрымаецца. — За кошт таго, што ў параўнаў камору падаецца пара, забяспечваецца кіпненне ў апаратах, і там ідзе далейшае выпарэнне вады. У выніку ўтрыманне сухих рэчываў гэтага сіропу ўзрастае да 91–92%, і мы атрымліваем масу, у якой ужо вельмі шмат крышталі, але ёсць яшчэ і мікркрышталіны раствор. Там што гэта яшчэ не гатовы цукар, — тлумачыць галоўны інжынер.

Далей у справу ўступае цэнтрыфуга, якая аддзяляе цукар ад раствору. Але і пасля гэтага этапу цукар яшчэ дастаецца вільготны. Ён адпраўляецца на сушку, а затым — на захаванне ці фасуюць.

На вытворчасці з начальнікам змены Александром АЛІШОВІЧАМ. Тут ён працуе больш за 15 гадоў. Скончыў спачатку Слўцкі прафесійна-тэхнічны каледж перапрацоўчай прамысловасці, а затым і Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт тэхналогіі кіравання імя К. Р. Разумоўскага. На пасадзе начальніка Александр ужо два гады, у прамым падпарадкаванні ў яго знаходзіцца каля 30 чалавек, і сваёй працай ён вельмі задаволены. — Мне падабаецца тое, што ёсць рост і развіццё. Я ўвесь час дэдаваю нешта новае, цікавае. Хоць, вядома, пасада начальніка змены мае на ўвазе высокі ўзровень адказнасці. На табе — сутачная прадукцыйнасць па перапрацоўцы буркоў і па выпуску цукру, а таксама безаварыйная работа ўсяго абсталявання, — дзеліцца начальнік змены. Пасля гэтага мы адправіліся паглядзець на адзін з відаў гатовай прадукцыі, якая карыстаецца ў сельскагаспадарчай галіне асаблівым попытам, — на склад сухих жамерыны.

Працэс варання першага прадукта.

Там старанна правялавакладчыцкі склад сухих жамерыны Любові Клімовіч. Яна праінструавала, што для таго, каб прадукцыя доўга заставалася ў добрым стане, склад павінен правяртыцца і быць сухім, а вільготнасць — не перавышаць 80%. Таксама Любові Клімовіч папярэдзіла, што жамерыны — гэта харчовая дабавка, іх ні ў якім разе не гавядаць жывёлам у сухім выглядзе. — Пры намяжэнні жамерыны моцна набракаюць, прыкладна ў суадносінах 1:10, — тлумачыць яна. Чаму ж бурковыя жамерыны карыстаюцца такой папулярнасцю? Уся справа ў тым, што гэтая харчовая дабавка вельмі багатая на кіслатку, якая спрыяе функцыянаванню страўнікава-кішчачнага тракта буйной рагатай жывёлы.

Працэс варання першага прадукта.

Цэнтрыфугуе шчыра першага, другога, трэцяга прадуктаў Тамара АНІСКАВЕЦ займаецца фігурацы.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара. Алена ДАУЖАНОК.

УНП 600075023

Начальнік змены Александр АЛІШОВІЧ разам з інжынерамі аўтаматэчных сістэм кіравання працэсам Ірына КЕРНАЖЫЦКАЯ і Дар'я ЦЮНКАВАЯ абмяркоўваюць вытворчыя пытанні.

ААТ «Кранавы завод» — унікальнае беларускае прадпрыемства. Толькі на ім у нашай краіне вырабляецца абсталяванне грузавымінаснасцю да 120 тон.

Тут могуць зрабіць тэхніку ўважліва і адназначна ад пад'ёмнікаў кранавых кампанентаў і спадарожнага пад'ёмна-транспартнага абсталявання.

А пачалося ўсё ў далёкім 1930 годзе з адкрыцця рамонтнай майстэрні пры Слуцкай машына-трактарнай станцыі. За сваю доўгую гісторыю прадпрыемства перажывала розныя перамены. У пасляваенны час яно дапамагала калгасам і саўгасам аднаўляць сельскагаспадарчую тэхніку.

Пазней майстэрня ператварылася ў «Слуцкі маторарамонтны завод», які з кожным годам усё больш і больш набірае абароты. Так, пачалося перабудова ён стаў фактычна маніагалам на вытворчасць пад'ёмна-транспартнай тэхнікі на тэрыторыі БССР.

З 2012 года ААТ «Кранавы завод» стала часткай «БЕЛАЗ-ХОЛДЫНГ» А. Прадпрыемства беларускай развіваецца, набірае абароты вытворчасці і паспяхова займаецца імпартазамашчынам. Мы наведвалі яго, каб на свае вочы убачыць, чым жыве прадпрыемства, і пазнаёміцца з людзьмі, дзякуючы яным працуе ўся гэта машына вытворчасць.

Ужо амаль чатыры гады на чале кампаніі ААТ «Кранавы завод» дырэктар прадпрыемства Мікалай АНЦІПАУ. У яго вельмі багаты досвед працы на кіруючых пасадах.

— Я сам родам з Баранула Алтэйскага края. Прапрацаваў амаль па ўсёй Расіі. Кіраўніком быў на дзевяці прадпрыемствах, і ўсё з іх было звязана з машынабудаваннем. Тэхналогіі вытворчасці ўвогуле розныя, аднак пры мам досведзе адаптацыя да новага прадпрыемства была зусім нецяжкай, — дзеліцца Мікалай АНЦІПАУ.

— Па даных Дзяржпрамнагага ўдзелу ў Беларусі толькі падлічана абсталяванне кранавой маставой тыпу 5100, з якіх патрабуюць замены больш за 4900. Калі казачь пра казловыя краны, то там 1100, з якіх больш за 1000 патрабую замены, — распавядае Мікалай АНЦІПАУ.

Значны штуршок у развіцці прадпрыемства дало ўваходжанне ў склад «БЕЛАЗ-ХОЛДЫНГ» А. Тады быў запущаны інвештыцыйны праект, пабудаваны новы корпус і закуплена новае абсталяванне. Вядома, гэта не

мяжа. Па словах дырэктара, цяпер сур'ёзна прапрацоўваецца план далейшай мадэрнізацыі заводу.

— На халь, парк абсталявання, на якім працуем, заменены часткова і знос старага дастаткова вялікі, — распавядае ён. Так, у бліжэйшыя 3-4 гады мы плануем на 100% змяніць або мадэрнізаваць механапрацоўнае абсталяванне.

Дарчы, нам удалося наведваць новы корпус заводу. Маштабы ўражваюць. Там мы пазнаёміліся з майстрам электрамонтажнага участка

Міхаілем ЯНЦІВІЧАМ. Маладому чалавеку 21 год, і гэта яго першае працоўнае месца.

— Я скончыў Слуцкі дзяржаўны каледж. Праходзіў на гэтым заводзе практыку і застаўся працаваць. Спачатку на пасады электрамонтэра. Праз паўтара года мяне прызначылі выканаўчым абавязкі майстра электрамонтажнага участка, а яшчэ праз два месяцы я стаў майстрам.

Усё жа ж, што для 20гадоў — гэта вялікае дасягненне, — дзеліцца Міхаіл Янцвіч.

— Для пачатку пачынаў запук марожанага на беларускай рэцэптуры, а далей вышываў попыт і рабіў высновы, які прадукт запукваць наступным, — каментуе намеснік генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях.

Спевацасова адказваць прапаванай на попыт і запук поспеху. У Слуцкага сырабаронага камбіната з гэтым праблем няма. Напрыклад, яны зразумелі, што ў Кітаі і краінах афрыканскага кантынента запалатрававана хуткарастваральнае сухое марожанае малако.

— Наступным этапам мы плануем запукваць і ствараць прадукт, які можна тут жа ўжываць, — дадае Кацярына Лапцева.

Нам давясло пазнаёміцца з начальнікам цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людмілай БУТУШЫНАЙ. Яна працуе на прадпрыемстве ўжо 26 гадоў, з 2011-га — на пасадзе начальніцы цэха.

— Тут мы вырабляем твор і смятану, — распавядае Людміла Бутушына, паказваючы нам цэх натуральнамолачнай прадукцыі. — Усёго тут працуе 50 чалавек зменамі з 8 да 20, каб забяспечыць круглагоднюю вытворчасць. Максімальная магутнасць перапрацоўкі складае 260—270 тон сыравіны за суткі.

Цяпер асноўны бранд прадпрыемства — «Ясь Белавус». З'явіўся ён у 2020 годзе. Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях Кацярыны ЛАПЦЕВАЙ, пытанне аб новым брандзе спела ўжо даўно. Трэба было прыдумаць нешта такое, каб на міжнародным рынку адразу было відавочна, што гэта беларуская прадукцыя.

Канешне, Слуцкі сырабарона камбінат не абмяжоўваецца толькі гэтым брандам. У ім таксама працягвае выпускацца прадукцыя пад брандам Comptimilk, «Здраўшчак», белалкто-

ААТ «Слуцкі сырабарона камбінат» па праве лічыцца адным з найбуйнейшых прадстаўнікоў галіны не толькі Мінскай вобласці, але і ўсёй Беларусі. Ён праішоў доўгі шлях ад радовага прадпрыемства да маштабнага вытворцы з шырокім асартыментам прадукцыі, якая вядома не толькі на ўнутраным рынку, але і за мяжой.

Намеснік генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях Кацярына ЛАПЦЕВА.

Начальнік цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людміла БУТУШЫНА.

Дзюры калектыў канструктарскага бюро. Злева направа: інжынер-канструктары Сяргей БАРЫСЕВІЧ, Сяргей ТУКАЛЕНКА, Алена ГАМЧАР, інжынер-тэхнолаг Дамітрый ШАЛКІ, вядучы інжынер-канструктар Міхаіл ПАРУКАУ, інжынер-канструктар Дамітрый БАРАДЗІН, начальнік канструктарскага бюро Дзмітрый ЛІСТАПАД, інжынер-тэхнолаг Даніл ГЛУКЕВІЧ, інжынер-канструктары Валерыя ХАРЗУКА, Уладзіслаў ДАБРЭШЫН, Андрэй КАВЬАЛКОУ, Арышч ЛВІЦКІ, Дамітрый АЛЬШУСКІ, Станіслаў АРЖАУ.

КІРУНАК НА ЯКАСЦЬ НА ААТ «КРАНАВЫ ЗАВОД»

«Ёсць разуменне, што тэхніка павінна праслужыць як мінімум 25–30 гадоў»

Дырэктар ААТ «Кранавы завод» Мікалай АНЦІПАУ.

Новы цэх па вытворчасці кранавой высокай грузавымінаснасцю, які ўведзены ў эксплуатацыю ў 2019 годзе.

Міхаілем ЯНЦІВІЧАМ. Маладому чалавеку 21 год, і гэта яго першае працоўнае месца.

— Я скончыў Слуцкі дзяржаўны каледж. Праходзіў на гэтым заводзе практыку і застаўся працаваць. Спачатку на пасады электрамонтэра. Праз паўтара года мяне прызначылі выканаўчым абавязкі майстра электрамонтажнага участка, а яшчэ праз два месяцы я стаў майстрам.

Майстар электрамонтажнага участка Маіцвер ЯНЦІВІЧ у новым цэху па вытворчасці кранавой высокай грузавымінаснасцю.

Электрамонтажнікі па сілавых і асветільных сетках Даніл КУДЗЕЛКА і Уладзіслаў ШЧАРЫЦКІ займаюцца пакаваннем гатовай прадукцыі.

Штогод ААТ «Кранавы завод» выпускае каля 100 магнутных кранав. Пры гэтым вытворчасць аднаго займае ад 3 да 6 месяцаў. За якасць прадукцыі прадпрыемства рыхуецца. У яго ёсць каля 20 сертыфікатаў на выбар разнастайнага грузавымінаснага абсталявання, а таксама дэталёвая дакументацыя для праектавання, мантaju і ўводу ў эксплуатацыю гэтай тэхнікі.

Работнікі ў нас настроены на тое, каб даць заказчыку максімальна якасную прадукцыю. Ёсць разуменне, што тэхніка павінна праслужыць як мінімум 25–30 гадоў, — падкрэслівае дырэктар прадпрыемства Мікалай АНЦІПАУ. — Акрамя таго, мы, як правіла, запрашаем заказчыка да сябе для таго, каб яны паглядзелі тэхналогію вырабу абсталявання. І скажу вам так, ніччч адзін з іх пасля гэтага не адмовіўся ад пакупкі.

Таксама мы наведвалі месца, дзе зараджаецца ідэя канструктарскага бюро заводу. Тут настомна працуюць інжынеры. Калектыў пераважна мужчынскі, які ўпрыгожвае дзве цудоўныя дэмы Валерыя Харзўка і Алена Гамчар.

— Гэта вельмі зручна, таму што ёсць магчымасць працаваць адалена. Усюм хітка «дэкрэт» скончыцца і прыйдзеца выкладацца на поўночы, — дзеліцца дзючына.

Няўзброеным вокам бачна лёгка і незмушана атмосфера ў калектыве. Начальнік канструктарскага бюро Дзмітрый ЛІСТАПАД расказвае, што яны разумеюць адно аднаго з паўслова і шмат жартуюць.

— У нашай справе бяз гумару нікуды, — адзначае ён.

Сам Дзмітрый працуе на прадпрыемстве ўжо больш за восем гадоў. Шцэць з іх — інжынерам-канструктарам і два гады — начальнікам канструктарскага бюро.

— З аднаго боку інжынерам-канструктарам працаваць працей, таму што пасада начальніка гэта ў любым выпадку шматзадачнасць і страс. А з іншага боку — гэта новы вопыт і развіцц. Так што мяне усё задавальняе, а ў будучыні гэта будзе сапраўды спартыўца, — разважае ён.

Цяпер на прадпрыемстве працуюць больш за 300 чалавек. Калектыў тут даволі малады. Сярэдні ўзрост — 38 гадоў, пры тым што колькасць маладых людзей да 31 года складае 42%. Цікава, работа, годная заробатнай платой, поўны сацпакет, да таго ж забяспечаны інтэрнатам, а ў асобных выпадках і кватэрамі — чаго яшчэ жадаць? Дарчы, прадпрыемства і ў сацыяльнай сферы актыўна развіваецца. У п'янах — будаўніцтва 30 кватэр для арэнднага жылля.

Начальнік цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людміла БУТУШЫНА кіруе тэхналагічным працэсам у апаратам участку натуральнамолачнага цэха.

Аператар ліній вытворчасці харчовай прадукцыі Антон САМУСЕВІЧ на участку фасавкі смятаны.

Майстар вытворчасці натуральнамолачнай і кісламолачнай прадукцыі Аляна ЖУК вядзе тэхналагічны працэс вытворчасці тварогу.

Старшы кладаўшчык Алена ПЕТРУСЕВІЧ і загадчыца склада гатовай прадукцыі Алена ДАВІДОВІЧ.

Кіроўца аўтапагрузчыка Сяргей ТРАЯНАў займаецца расстаноўкай прадукцыі па партыі і датах у цэнтральным складзе гатовай прадукцыі.

ЯСЬ БЕЛОВОС

Гістарычная даведка

Пачалося ўсё ў 1935 годзе з маленькага сырабаронага заводу, які ў год перапрацоўваў каля 2000 тон малака, працавала там усёго 35 чалавек. Паступова прадпрыемства развівалася, нарошчваліся магутнасці. Так, у 1948 годзе ўзровень перапрацоўкі павялічыўся да 8000 тон, а работніцаў стала ў два разы больш. У 1981 годзе ўвайшло ў эксплуатацыю новае сырабарона камбінат, што пераважна ўзровень вытворчасці. У 2008—2012 гадах Слуцкі сырабарона камбінат значна пашырыўся за кошт далучэння іншых малочных прадпрыемстваў Мінскай вобласці. Менавіта тады і з'явіўся бранд Comptimilk, які аб'яднаў усё прадпрыемства.

Старшы кладаўшчык Алена ПЕТРУСЕВІЧ і загадчыца склада гатовай прадукцыі Алена ДАВІДОВІЧ.

Кіроўца аўтапагрузчыка Сяргей ТРАЯНАў займаецца расстаноўкай прадукцыі па партыі і датах у цэнтральным складзе гатовай прадукцыі.

СЛУЦКІ СЫРАБОРОБНЫ КАМБІНАТ:

як справы ў найбуйнейшага аб'яднанага холдынга ў Беларусі

случай п'ялюцы. Яна будзе пад брандам «Ясь Белавус». Магутнасць гэтай ліній дастаткова высокая. Таму мы зможам забяспечыць як унутраны рынак, так і замежны.

— Для пачатку пачынаў запук марожанага на беларускай рэцэптуры, а далей вышываў попыт і рабіў высновы, які прадукт запукваць наступным, — каментуе намеснік генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях.

Спевацасова адказваць прапаванай на попыт і запук поспеху. У Слуцкага сырабаронага камбіната з гэтым праблем няма. Напрыклад, яны зразумелі, што ў Кітаі і краінах афрыканскага кантынента запалатрававана хуткарастваральнае сухое марожанае малако.

— Наступным этапам мы плануем запукваць і ствараць прадукт, які можна тут жа ўжываць, — дадае Кацярына Лапцева.

Нам давясло пазнаёміцца з начальнікам цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людмілай БУТУШЫНАЙ. Яна працуе на прадпрыемстве ўжо 26 гадоў, з 2011-га — на пасадзе начальніцы цэха.

— Тут мы вырабляем твор і смятану, — распавядае Людміла Бутушына, паказваючы нам цэх натуральнамолачнай прадукцыі. — Усёго тут працуе 50 чалавек зменамі з 8 да 20, каб забяспечыць круглагоднюю вытворчасць. Максімальная магутнасць перапрацоўкі складае 260—270 тон сыравіны за суткі.

Цяпер асноўны бранд прадпрыемства — «Ясь Белавус». З'явіўся ён у 2020 годзе. Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях Кацярыны ЛАПЦЕВАЙ, пытанне аб новым брандзе спела ўжо даўно. Трэба было прыдумаць нешта такое, каб на міжнародным рынку адразу было відавочна, што гэта беларуская прадукцыя.

Канешне, Слуцкі сырабарона камбінат не абмяжоўваецца толькі гэтым брандам. У ім таксама працягвае выпускацца прадукцыя пад брандам Comptimilk, «Здраўшчак», белалкто-

мяжа. Па словах дырэктара, цяпер сур'ёзна прапрацоўваецца план далейшай мадэрнізацыі заводу.

— На халь, парк абсталявання, на якім працуем, заменены часткова і знос старага дастаткова вялікі, — распавядае ён. Так, у бліжэйшыя 3-4 гады мы плануем на 100% змяніць або мадэрнізаваць механапрацоўнае абсталяванне.

Дарчы, нам удалося наведваць новы корпус заводу. Маштабы ўражваюць. Там мы пазнаёміліся з майстрам электрамонтажнага участка

Міхаілем ЯНЦІВІЧАМ. Маладому чалавеку 21 год, і гэта яго першае працоўнае месца.

— Я скончыў Слуцкі дзяржаўны каледж. Праходзіў на гэтым заводзе практыку і застаўся працаваць. Спачатку на пасады электрамонтэра. Праз паўтара года мяне прызначылі выканаўчым абавязкі майстра электрамонтажнага участка, а яшчэ праз два месяцы я стаў майстрам.

На прып'яках усяго свету

Слуцкі сырабарона камбінат з'яўляецца экспертаарыентаваным прадпрыемствам. Геаграфія паставак вельмі шырокая — 28 краін свету.

Кацярына Лапцева адзначае, што ў топ-3 краіны экспартэра ўваходзяць Расія (каля 78% экспарту), Кітай і краіны ЕАЭС.

Улетку прарымела навіна аб тым, што Слуцкі сырабарона камбінат і кітайская кампанія Ваіпем створаць сумеснае малочнае прадпрыемства на тэрыторыі Паднібес'я.

— Для пачатку пачынаў запук марожанага на беларускай рэцэптуры, а далей вышываў попыт і рабіў высновы, які прадукт запукваць наступным, — каментуе намеснік генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях.

Спевацасова адказваць прапаванай на попыт і запук поспеху. У Слуцкага сырабаронага камбіната з гэтым праблем няма. Напрыклад, яны зразумелі, што ў Кітаі і краінах афрыканскага кантынента запалатрававана хуткарастваральнае сухое марожанае малако.

— Наступным этапам мы плануем запукваць і ствараць прадукт, які можна тут жа ўжываць, — дадае Кацярына Лапцева.

Нам давясло пазнаёміцца з начальнікам цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людмілай БУТУШЫНАЙ. Яна працуе на прадпрыемстве ўжо 26 гадоў, з 2011-га — на пасадзе начальніцы цэха.

— Тут мы вырабляем твор і смятану, — распавядае Людміла Бутушына, паказваючы нам цэх натуральнамолачнай прадукцыі. — Усёго тут працуе 50 чалавек зменамі з 8 да 20, каб забяспечыць круглагоднюю вытворчасць. Максімальная магутнасць перапрацоўкі складае 260—270 тон сыравіны за суткі.

Цяпер асноўны бранд прадпрыемства — «Ясь Белавус». З'явіўся ён у 2020 годзе. Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара па камерцыйных пытаннях Кацярыны ЛАПЦЕВАЙ, пытанне аб новым брандзе спела ўжо даўно. Трэба было прыдумаць нешта такое, каб на міжнародным рынку адразу было відавочна, што гэта беларуская прадукцыя.

Канешне, Слуцкі сырабарона камбінат не абмяжоўваецца толькі гэтым брандам. У ім таксама працягвае выпускацца прадукцыя пад брандам Comptimilk, «Здраўшчак», белалкто-

мяжа. Па словах дырэктара, цяпер сур'ёзна прапрацоўваецца план далейшай мадэрнізацыі заводу.

— На халь, парк абсталявання, на якім працуем, заменены часткова і знос старага дастаткова вялікі, — распавядае ён. Так, у бліжэйшыя 3-4 гады мы плануем на 100% змяніць або мадэрнізаваць механапрацоўнае абсталяванне.

Начальнік цэха натуральнамолачнай прадукцыі Людміла БУТУШЫНА кіруе тэхналагічным працэсам у апаратам участку натуральнамолачнага цэха.

Таксама мы пагутыралі з намеснікам галоўнага інжынера Глебам МАКУРВАМІ. Ён працуе на прадпрыемстве 15 гадоў і ў спецыяльнасці тварогу, што яму падабаецца тое, чым ён займаецца.

— Заўсёды адбіваецца нейкая мадэрнізацыя на прадпрыемстве — імкненне рухацца ў нагу з часам. Пастаянна закупляецца новае абсталяванне, ажыццяўляецца яго мантаж. Кожны раз гэта розныя задачы, таму ўсё цікава, — дзеліцца намеснік галоўнага інжынера.

Удалося нам пабываць і ў новым цэнтральным складзе гатовай прадукцыі, які быў мадэрнізаваны літаральна ў мінулы годзе. Раней прадукцыя прадпрыемства захоўвалася на розных складах, а гэты цэнтр дазваляў сабраць разам усё, што ідзе на ўнутраны рынак.

Загадчыца цэнтральнага склада Алена ДАВІДОВІЧ расказвае, што тут вельмі вялікі і зручныя камеры.

Патружкі ідуць хутка і якасна. Напрыклад, з 4 да 9 гадзін раніцы загрузілася каля 80—85 машын. Гэта 120—140 тон малочнай прадукцыі, якая адпраўляецца па ўсёй Беларусі, — адзначае Алена Давідовіч. У нас става больш месца. Для кожнай прадукцыі ёсць асобныя камеры з адпаведнымі тэмпературнымі рэжымамі.

— Усёго на Слуцкім сырабарона камбіната з улікам усіх падраздзяленняў працуе звыш 4700 чалавек. Такай інфармацыяй падзяліцца намеснік генеральнага дырэктара па ідэалагічна-кадравай і прававой рабоце Віктар ПРАЖАЦЕЦ. Паводле яго слоў, прадпрыемства забяспечвае работніцкую добрымі інтэрнатам з фітнес-залай. Таксама ім даецца бесплатнае страхоўка і прадуктыўныя наборы некалькі раз на год.

Пасля якаснай працы належыць і добры адпачынак. Слуцкі сырабарона камбінат забяспечвае якасны вольны час работніцкаў. Так, супрацоўнікі актыўна бяруць удзел ва ўсіх спартыўных і турзлетных мерах. Акрамя таго, прафсаюз дае магчымасць наведваць канцэрты і адпраўляцца ў турыстычныя павядзі не толькі на Беларусь, але і за мяжу. Напрыклад, надняна ездзілі ў Санкт-Пецярбург, а гэтым летам збіраюцца накіравацца ў Грузію.

Лізавета ГОЛАД, фота аўтара і з архіва прадпрыемства. УНТ 600154185

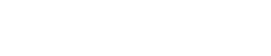
Аператар ліній вытворчасці харчовай прадукцыі Антон САМУСЕВІЧ на участку фасавкі смятаны.

Майстар вытворчасці натуральнамолачнай і кісламолачнай прадукцыі Аляна ЖУК вядзе тэхналагічны працэс вытворчасці тварогу.

Старшы кладаўшчык Алена ПЕТРУСЕВІЧ і загадчыца склада гатовай прадукцыі Алена ДАВІДОВІЧ.

Кіроўца аўтапагрузчыка Сяргей ТРАЯНАў займаецца расстаноўкай прадукцыі па партыі і датах у цэнтральным складзе гатовай прадукцыі.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. У цэлым вас чакае спрыяльны перыяд без лішніх клопатаў і праблем. Не варта чакаць сюрпрызаў. Правадзіце гэты час спакойна і ўдзяце максимум увагі рассялісню. У пачатку тыдня магчыма буйная грашовая пакутка, якая парадуюць усіх членаў сям'і.

ЦЯЦЕЦ. На працоўныя месцы будзе панаваць напружаная атмосфера. Не дазваляйце негатыўным паўчым атрыцца да вас. Паспрабуйце высветліць, што з'яўляецца прычынай. Вам таксама давядзецца вырашаць, на чым боць канфлікты ўстаць. На жаль, не атрымаеце не перанесці праблемы на ўласны асабісты жыццё.

БЛІЗНАТЫ. Усё, што пачынецца на гэтым тыдні, акажа станоўчы і доўгатэрміновы ўплыў на вашу жыццё. Будзеце мець поспех не толькі ў прафесійнай сферы, але і ў асабістым жыцці. Здаецца, каб вы маглі і дамажася поспеху, якому застанецца гаварыць. Вас чакае спрыяльны час не толькі на працы, але і ў фінансавай сферы.

РАК. Тыдзень спрыяльны для наладжвання адносін. Цяпер вам важна разабрацца са

старымі праблемамі. Пастарайцеся не затрымліваць часта на рабоце, вы патрыбіце сваёй сям'і. Выдзеліце час сабе і сваёму сямейнаму выгледу. У фінансавых пытаннях скончыце пагадэнне даўг, які велімі абцяжарвае.

ЛЕУ. Чакаецца спакойны тыдзень. На рабоце для вашага прафесійнага развіцця не будзе ніякіх пераходаў, а калі і будзьце, вы іх лёгка пераадолеце. Зоркі паказваюць на тое, што ваша фінансавая становіцца можа палепшыцца. Не чакайце з'яўлення скажкі, але магчыма павышэнне зарплаты або грашовай бонусу.

ДЗЕВА. Тыдзень акажа моцны ўплыў на паездкі, якія з'яўляюцца абавязковымі. У канцы тыдня заробіце перапынку ў рабоце; вам неабходна адпочыць. Ідэальным выбарам будзе кароткі відорыск з блізкамі, але трэба спланіраваць паездку загадзя. Таксама гэты перыяд спрыяльны для работы на агародзе і для рамонт.

ШАРП. Тыдзень будзе надзвычай спрыяльным, асабліва ў працоўнай сферы. Калі вы зробіце ўсё саапрацоўка і не дапусціце памылак па безуважлівасці,

можце разлічваць на належную аднакз боку начальства. Адзіночкі Штэма варта пакідаць прапашу другой палавіны. Цяпер велімі спрыяльны час для гэтага.

СКАРПІЕН. Чакаецца шмат дзелавых сутэрн розных пераходаў на гэтым тыдні. Вы зможаце ўраць усю сваёй энергія і арыгінальнымі ідэямі. Гэты перыяд можа аказацца велімі плённым, толькі спраўцеся з лянотай. Калі з'явіцца магчымасць павялічыць свой даход, не выпусце яго. У асабістым жыцці настане перапынак, але гэта да лепшага.

СТРАПЕЦ. Цяпер ідэальны час, каб пачаць усаважліва мары ў жыцці. Пачніце са складання спіса мэтаў на найбліжэйшым будучым. Давядзецца супрастаяць спускам на ожном кожным. Будзеце цярплівымі і не адмаўляйцеся ад новых прапаноў, якія паступаюць. Прадманстваў ішч свай майстэрства і талент, атрымаеце доўгатэрміновы фінансавы выглед ў будучым.

КАЗЯРГ. Пачатак тыдня запатрабуе яснага розуму і рашучых дзеянняў. Швэдра стойце на зямлі і будзьце ася-

рожныя ў фінансавых пытаннях. Перш чым прыняць важнае рашэнне і зрабіць наступны крок, парайцеся з кім-небудзь больш дасведчаным.

Прапаноўвае, якая паступіць, можа быць не зусім законнай. Падытрымаеце да неспрымнасці ў канцы тыдня.

ВАДАЛІУ. Энтузіязм, радасць жыцця і выдатны настрой будзе суправаджаць вас з панядзелка да нядзелы. Энергія поўны (25 сакавіка) велімі спрыяльная ў працоўнай сферы, а таксама ў міжасобных адносінах. Адуцце радасць ад выдатна выкананай працы і зможаце разлічваць на поспех як у вучобе, так і ў асабістым жыцці. Тое, што раней здавалася праблемай, раптам вырашыцца само сабой.

РЫБЫ. Паспрабуйце быць больш актыўнымі і напорыстымі, гэта дапаможа прынесці вам карысць у асабістым жыцці. З'явіцца выдатная магчымасць дасягнуць канца справы, якія доўга адкладлі. Так што не выпускайце свой шанец. Сустрэча са старым каханнем у канцы тыдня ўпрыгожыць ваша жыццё ўспамінамі.

«M@RT.KАНТАКТ-24» ПАШЫРАЕ МЕЖЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
Па чырвонай дарожцы да тэатра прайшлі знаварыя госці форуму — заслужаныя артысты Рэспублікі Федарыца Алена Барзова, вядомыя крытыкі і тэатразнаўцы Вікторыя Ярмалінская, Віктар Шрайман, Віталь Катавічкі, Анастасія Іванова... Магілёўчане віталі тэатральныя калектывы, якія першымі прыехалі ў Магілёў — драмтэатр «На Ліцейным» і Санкт-Пецярбург на чале з мастацтвам кіраўніком-дырэктарам Сяргеем Маразавым, Кыргызскі дзяржаўны тэатр юнага глядача ім Бакен Кыдыкеевай і яго дырэктарам Талалайбаем Тургуновым, Ерэванскі дзяржаўны рэспубліканскі драмтэатр імя К. Станіславаўскага і яго мастацкага кіраўніка Карэна Нерсісяна і шматлікіх іншых гасцей форуму.

Першы спектакль — «Жаніцца» — адбыўся яшчэ за дзень да афіцыйнага адкрыцця. Артысты Магілёўскага драмтэатра паставілі яго пад кіраўніцтвам знакамітага расійскага рэжысёра пермскага тэатра «У Моста» Сяргея Фядотава. Паспех быў гарантаваны з самага пачатку. Фестывальную эстафету другога дня прынялі Алена Барзова з мюзыклетам «У разрыве абложкі», драмтэатр «На Ліцейным» з пастановай «Антарктыка» і Ладезьяпольскі драмтэатр студыя «Апрель», артысты якога падыраў глядачам лірычную гісторыю адной сустрэчы пад назвай «Двое на зрэчкі».

Іле перад гэтым першым на сцэну Магілёўскага драмтэатра выйшлі артысты і з пачаткам наступнага тэатральнага свята глядачы пашыравалі на чале ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў Міністэрства культуры Іна Адамовіч і начальнік ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Аляксандр Жыгун. Яны зачыталі шматлікіх радкі ад старшыні Магілёўскага аблвыканкама Анастасіі Іванова і міністра культуры Анатолія Марквіча.

Міжнародныя маладзёжныя тэатральныя форум завіталі ў Магілёў 17-ы раз. У яго праграме 23 спектаклі тэатраў з Беларусі, Расіі, Арменіі, Балгарыі, Казахстана, Кыргызстана. У рамках спецыяльнай праграмы адбудзецца творчыя

сустрэчы і майстар-класы педагогаў, драматургаў, вядомых рэжысёраў, артыстаў, сямі іхнікі Мікалай Каледзі, Сяргей Фядотаў, Людміла Бялова, Ганна Балыцова, Аляксей Байдакоў. Запланаваныя сустрэчы і майстар-класы ўдзельнікаў форуму з маладымі артыстамі і навушчымі тэатральнага адукацыянага Магілёўскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў.

У рабоце маладзёжнага журы ўдзельнічаюць студэнты Рэспубліканскага інстытута тэатральнага мастацтва.

За некалькі хвілін да пачатку форуму першымі ўражаннямі і спадзеяваннямі, якія на яго ўскладае, падзялілася **доктар мастацтвазнаўства тэатральных крытыкі Вераніка ЯРМАЛІНСКАЯ**.

«Фестываль — гэта заўсёды чакае новых адкрыццяў, спектакляў, імён, перадуміў і драматургіі, дзе апошнім часам назрэўца зацікава. А новыя калектывы прывозіць асабліва спецыяльныя, і мы разам з глядачом адкрываем для сябе новыя імёны. Афіша велімі нечаканна, насчытаная, вялікая праграма расійскага тэатра, азіяцкі — Арменіі, Кыргызстана, Казахстана, цікавая праграма беларускіх тэатраў. Усё новае і цікавае ад кожнага спектакля чагосьці незвычайнага. Такі, менавіта маладзёжныя, форум у нас у краіне адзіны, ён штогод збірае найлепшыя тэатральныя творы. Самае цікавае, крэатыўнае, эксперыментальнае».

Сялетка экспертнае журы форуму ўзначальвае расійскі і італьянскі тэатральны рэжысёр, акцёр, педагог, крытык Віктар Шрайман. Ён чкава ад фестывалю... радасці. — Работа работай, але я як чалавек, які любіць тэатр з дзяцінства, заўсёды чакаю радасці, — прызнаўся ён. — У мяне прыехалі падыраў: калі два-тры спектаклі атрымаліся, фестываль адбыўся. Таму чкава радасці і разумення, як старшыня журы, адказнасці. Усё кае новае малодзе пакаленне, як правіла, змятае усё старое, усё папярэдняе каўштоўнасці — і эстэтычна, і нават сэнсавыя. Пасля такога рэвалюцыі адбываецца саавабліванне ачышчэння і адраджэння мастацтва — часам праз неразумненне, чыжаксці. Важна, што суды прыядажыць артысты,

рэжысёры, калектывы з розных тэатраў, гарадоў, краін. Гэта магчыма звысць творчыя гадзінікі. Тэатры не павіны вяртацца ў свай ішоку, могуць скаціцца лівыя каўштоўнасці».

Паставіны ідэальны фестываль і яго язненыны крытык загадчых кафедр рэжысёры Беларускага дзяржаўнага акадэміі мастацтваў Віталь Катавічкі лічыць, што магілёўскі фестываль дапомогае глыбей інтэгравацца ў тэатральны іншых краін.

«Быў час, калі мы акунуліся ў форум, думалі, што гэта галоўнае, і заўсёды пра гэст. — Разважае ён. — У вышкі шмат трукваў, знаходка, а час вольнае страіцца. Ідэнтыфікацыя перанасца з глядачом не адбываецца. І цяпер гэст патрэба ў спектаклях, з гэрымі які чахалася б ліпца».

Магілёўскі тэатральны фестываль знайшоў сваё месца ў культурнай афішы Беларусі і з'яе там яркай зоркачкі. І яго значнасць толькі ўзрастае. Афіша ённін, калі разбураюцца і падушоцца агупьначальныя каўштоўнасці. Яго моц заледнае нават у назве. «Март» — сакавік, вясна, калі усё адраджаецца і прычынае надзея на будучае, а кантакт — аб'яднанне. Мясія тэатра аб'ядноўвае людзей, тэатры, краіны.

На думку **начальніка ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў Міністэрства культуры Іны Адамовіч**, магілёўскі форум — гэта маштабная яркая культурная падзея, ролю якой у папулярызацыі беларускага тэатральнага мастацтва і не толькі цяжка пераацэніць. — Сялетка праграма форуму прыраца на кошт паставоў для дзядз і моладзі. І гэта ўдуюна, — адзначыла яна. — Сымвалічна, што прадставіць рэгіянальны тэатры Беларусі. Праказана, што новы тэатры пакажуць высокі ўзровень і адкрыюць новыя імёны рэжысёраў і акцёраў. Мастацтва аб'ядноўвае краіны і кантыненты. Як на «Славянскім базары»: праз мастацтва — да міру і ўзаемаарумення. Форум толькі пачаўся, але з самага пачатку ўзэй высокі старт. Першыя спектаклі выклікалі шмат эмоцыяў і разважанняў. Расійская артыстка тэатра імя Алена Барзова

некалькі гадзоў там упершыню прыехала на форум і ўлобілася ў Магілёў. Гэтым разам яна вырашыла зрабіць прадум падурацун, падыцяцца сваімі самымі патаемымі перажываннямі. Монаспектакль «У разрыве абложкі» паводле пазмы не мжука, знакамітага пэатра-пенсініка Мікалая Зноўева «Бэагелі» ад Каметы», — вольны асабісты. — Мае сябе назвалі спектакль пазчым перформансам, і я пагадзілася з ім, — расказала артыстка пра сваю пастановку. — Майго мужа Мікалая Зноўева ўсе ведаюць як аўтара такіх твораў, «Паромчык», «Казанова», «Дзятупаліна», «Зялёнае свяцло». Калі мы з ім пазаміліліся і ён працягнуў мне сваё «Бэагелі ад Каметы», для мяне гэта быў штурх, я зразумела, што мена гэта пачаў пазт з вялікай літары. Магчыма, гэст і адгярпа ролю, што і стала яго гэтакі. І сёння, калі яго няма, я стварыла спектакль, у якім, акрамя гэтай паэмы, ёсць іншыя яго паэмы і вершы. Там і відэарэалі, і песні, і прылет каметы Галей, я ў розных вобразках... Наперадзе — шмат новых цёпльых тэатральных вечараў. І што зна-

23 САКАВІКА | Даты | Паездзі | Любізі

1899 год — нарадзілася (м. Жалудок) Вольга Уладзіміраўна Галіна, актрыса, педагог, народная артыстка Беларусі. Сянінну дзейнасць пачала ў 1917 годзе. У 1923—1962 працавала ў Беларускім тэатры імя Я. Купалы. Валодала талентам спадіцаць інтэлектуальную аснову вобраза, перадаваць найтанчэйшыя наоны ўнутранага стану сваёй героіні. Непатурачых, ганеральных арыстакратак, Сярод роляў: Марыя Александрэўна («Сям'я» І. Папова), Кулавіна («Вайна і смьіка» А. Струакоўска), Софія («Апошняя» М. Горкага) і інш. Многа выкладала ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Выступала ў перыядычным друку з успамінамі ад дзеячых беларускага тэатра, з рэцэнзійна на спектаклі, артыкуламі, роздумамі аб сутнасці акцёрскага майстэрства.

1906 год — нарадзіўся (г. Чарыкаў) Ісак Лобан, беларускі кампазітар, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі. У 1928—1936 гадах мастацкі кіраўнік мюзычнага вучэбнага Беларускага радыё, і 1937—1941 — ансамбля песні і танца Беларускай філармоніі. У 1933—1938 — старшыня ўраўлення Саюза кампазітараў Беларусі.

1949 год — нарадзіўся (г. Рагоны) Аляксандр Пятровіч Ласкаўнеў, беларускі вучоўня ў галіне матэрыялазнаўства, доктар тэхнічных наву, член-карэспандэнт НАН Беларусі. З 1975 года ў аддзельным лабараторыі, наменскі дырэктар у Оліа-тэхнічным інстытуце НАН Беларусі. Аўтар навуковых прац па парашковай металургіі, ліці і апрацоўцы ціскам алюмінію і яго сплаваў.

1932 СССР прыняў пастанова «Аб ановах артыскай Ваенна-паветраных сіл РСЧА», якая паклала пачатак шырокамаштабнаму рэфарму саветскай ваеннай авіяцыі. У пастанове было вызначана баявое значэнне і тэхнічнае развіццё ВПС як самастойнага роду войск, выкладліся новыя стратэгічныя і апэратыўна-тактычныя погляды на арганізацыйнае будаўніцтва і баявое прымяненне Ваенна-паветраных сіл у выпадку нападэння на нашу краіну. З роду войскаў ВПС сталі ператварацца ў асобны від Узброеных сіл СССР.

1942 год — Дзяржаўны каўштоўна пастанова «Аб масавай добраахотнай мабілізацыі дзяўчат ва ўзросце ад 18 да 28 гадоў у адуцую армію». Да мая 1945 года ў Чырвоную Армію было прызвана 900 тысяч жанчын. 87 з іх удастоены звання Героі Саветскага Саюза.

УПІМНІ ШЭКСПІРА: «Гонар дзяўчыны — усё яе багачце, ён даражэйшы за ўсялякую спадчыну».

Міністэрства Інфармацыі Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне родным і бліжнім дырэктара ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа» Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА ў сувязі з яго раптоўнай смерцю. Добрая памяць пра Ігара Мікалаевіча назаўжды захаваемца ў памяці блізкіх, сяброў і калег.

РБУ «Выдавецкі дом «Звязда» выказвае глыбокае спачуванне родным і бліжнім дырэктара ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа» Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА ў сувязі з яго раптоўнай смерцю. Добрая памяць пра Ігара Мікалаевіча назаўжды захаваемца ў памяці блізкіх, сяброў і калег.

ГА «Саюз пісьменнікаў Беларусі» выказвае глыбокае спачуванне родным і бліжнім дырэктара ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа» Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА ў сувязі з яго раптоўнай смерцю. Добрая памяць пра Ігара Мікалаевіча назаўжды захаваемца ў памяці блізкіх, сяброў і калег.

Кіраўніцтва і калектыв выдавецтва «Народная асвета» выказваюць глыбокае спачуванне родным і бліжнім у сувязі з заўчаснай смерцю Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА. Смуткуем разам з вамі.

Выказваем шчырыя спачуванні сям'і, сябрам і калегам Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА, дырэктара ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа». Яго высокі ўзровень прафесіяналізму, адданасць справе, стаўленне да калег былі прыкладам для многіх. Ігара Мікалаевіча ўкладваю ў свае сэрцы ў развіццё прадпрыемства, збааеавае чыстай і добрай работай і росквіце. Ігара Мікалаевіча Маланяка быў не толькі выдатным кіраўніком, але і добрым сябрам, выдатным чалавекам. Яго даражыня і мудрацыя застануцца ў памяці усіх, хто меў гонар і ся прывадае.

Калектыв выдавецтва «Адукацыя і выхаванне» выказвае глыбокае спачуванне родным і бліжнім дырэктара ААТ «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа» Ігара Мікалаевіча МАЛАНЯКА і выказвае глыбокае спачуванне яго родным і бліжнім.

Учора, 22 сакавіка, перастала біцца сэрца чалавека, якога ўсім добра ведалі не толькі ў галіне Міністэрства Інфармацыі, але і ва ўсёй краіне, і на нашай краіне. Паішоў з жыцця дырэктар ААТ «Паліграфкі камбінат імя Я. Коласа» Ігар Мікалаевіч МАЛАНЯК. Скруцца на душы і рана чытаць, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя сэрца многіх і многія людзі, хто ведаў яго на розных этапах жыцця. Адзіны кіраўнік, зольны арганізатар, у характары якога была палпа месца мудрасці і рашучасці, асапракчы і смясалі, што сёні і нават тры год ка выказвае спачуванні яго родным, акрамя добрых слоў наўзагод, нічога і зрабіць не можам. Відаць, жарм так адуцуючыя